

Pakruojo miesto vietos veiklos grupė

PAKRUOJO MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA 2016-2022 M.

2016 m., Pakruojis

TURINYS

ĮVADAS	3
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	5
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ.....	7
2.1. Geografinė ir demografinė aplinka	7
2.2. Socialinė ir gyvenamoji aplinka.....	10
2.3. Ekonominė aplinka	22
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS	33
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS	36
5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS.....	38
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA	42
7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS	44

ĮVADAS

Teisinė forma – asociacija.

Asociacijos pavadinimas – Pakruojo miesto vietos veiklos grupė.

Asociacijos buveinės adresas – Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis.

Asociacijos veiklos teritorija – Pakruojo miestas.

Asociacija yra labdaros ir paramos teikėja bei gavėja.

Pakruojo miesto vietos veiklos grupė (toliau - PMVVG) įsteigta 2015 m. rugpjūčio 10 d. Pagrindinis organizacijos tikslas - pagal savo veiklos kompetenciją ir galimybes skatinti Pakruojo miesto plėtrą, aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant miesto plėtros planus bei programas Pakruojo miesto teritorijoje.

Nariai:

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovaujamas sektorius	Teisinė forma	Deleguotas asmuo
1.	Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacija	Verslo Sektorius	Asociacija	Edikas Drupas Inga Dilienė Aidas Ridikas Kristina Grigonienė
2.	Pakruojo senamiesčio bendruomenė	Visuomeninis sektorius	Asociacija	Svajūnas Miknevičius Inesa Tamulionytė
3.	Pakruojo centro bendruomenė	Visuomeninis sektorius	Asociacija	Aura Čepinskienė
4.	Asociacija Pakruojo miesto naujamiesčio bendruomenė	Visuomeninis sektorius	Asociacija	Rokas Venckus
5.	Pakruojo rajono savivaldybė	Valdžios Sektorius	-	Saulius Gegieckas Saulius Margis Rūta Sausienė Marius Senulis

1 lentelė. PMVVG narių sąrašas

Valdybos narių sąrašas:

Eil. Nr.	Vardas Pavardė	Įstaiga, organizacija
1.	Kristina Grigonienė	A. Grigonio IĮ (Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacijos narė)
2.	Edikas Drupas	UAB „Robusta“ (Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacijos narė)
3.	Aidas Ridikas	A. Ridiko IĮ „Mukas“ (Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacijos narė)
4.	Inga Dilienė	UAB „Norgauda“ (Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacijos narė)
5.	Saulius Gegieckas	Pakruojo rajono savivaldybės meras

6.	Rūta Sausienė	Pakruojo rajono savivaldybės mero patarėja
7.	Marius Senulis	Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas
8.	Saulius Margis	Pakruojo seniūnas
9.	Inesa Tamulionytė	Pakruojo senamiesčio bendruomenė
10.	Rokas Venckus	Pakruojo miesto Naujamiesčio bendruomenė
11.	Svajūnas Miknevičius	Pakruojo senamiesčio bendruomenė
12.	Aura Čepinskienė	Pakruojo centro bendruomenė

2 lentelė. Valdybos narių sąrašas

Pakruojo miesto vietos plėtros strategija 2016–2022 m. (toliau - Strategija) yra kompleksinis strateginio planavimo dokumentas, kurio tikslas - padėti pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti gyventojų socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius. Dokumentas įgalina asociaciją vykdyti jos misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius.

Strategija parengta remiantis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1V-715 patvirtinta Šiaulių regiono integruota teritorijų vystymo programa (toliau – Šiaulių regiono ITV programa), Šiaulių regiono plėtros tarybos 2013 m. gruodžio 3 d. sprendimu Nr. 51/5S-76 patvirtintu Šiaulių regiono 2014-2020 metų plėtros planu, LR vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1V-36 patvirtintomis Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėmis, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 24 d. sprendimu Nr. T-166 patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginiu plėtros planu, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2015 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T-47 patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės 2015–2017 metų strateginiu veiklos planu, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-96 patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės 2015 m. Socialinių paslaugų planu, 2015 m. Pakruojo miesto urbanistinės-ekonominės plėtros galimybių studija, 2013 m. Pakruojo rajono verslo plėtros galimybių studija, 2013 m. Pakruojo rajono kultūros paveldo plėtros galimybių studija, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. T-18 patvirtintu Jaunimo problemų sprendimo Pakruojo rajono savivaldybėje 2013–2018 metų planu ir kitais dokumentais bei teisės aktais, skirtais bendruomeninių ir kitų nevyriausybinė organizacijų, verslo įmonių/organizacijų ir valdžios institucijų atstovams, kitoms interesų grupėms, savivaldybės gyventojams ir svečiams.

Strategija parengta pagal 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu“, 8.6 investicinio prioriteto „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ 8.6.1 konkretų uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

1.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

Pakruojo miestas įsikūręs prie Kruojos upės šiaurinėje Lietuvoje, Šiaulių apskrityje, netoli kelio Šiauliai – Pasvalys. Pakruojis istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas jau 1531 m. Miesto teisės Pakruojui suteiktos 1950 metais. Šiandien Pakruojo miestas yra Pakruojo rajono savivaldybės centras.

Lietuvos Respublikos žemės fondo (toliau – Žemės fondas) 2015 m. pr. duomenimis, Pakruojo miesto plotas yra 351,74 ha, tai užima 0,27 proc. bendro Pakruojo r. savivaldybės ploto (131 518,29 ha). Miesto teritorijos žemę sudaro: žemės ūkio naudmenos 64,05 ha; miškai (miško žemė) 3,76 ha; keliai 25,24 ha; užstatyta teritorija 230,82 ha; vandenys 12,46 ha; kita žemė 15,41 ha.

1. paveikslėlis. Pakruojo miesto teritorijos ribų žemėlapis

Šaltinis: 2012 m. vasario 2 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 114
DĖL PAKRUOJO MIESTO TERITORIJOS RIBŲ PAKEITIMO

Pakruojo mieste yra dvi aikštės – Vienybės ir Laisvės. Šalia Vienybės aikštės yra Pakruojo kultūros centras, paštas, Pakruojo rajono apylinkės teismas, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos pastatas, Pakruojo rajono policijos komisariatas, Pakruojo rajono apylinkės prokuratūra. Mieste veikia VšĮ Pakruojo ligoninė, VšĮ Pakruojo rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, 6 vaistinės, Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras, Pakruojo nestacionarių SPC Laikino gyvenimo namai, Šv. Jono Krikštytojo parapijos vaikų centras, neįgaliųjų socialinė įmonė VšĮ „Retenė“, Lietuvos samariečių bendrijos Pakruojo skyrius, Agentūros Visos Lietuvos vaikai Pakruojo labdaros ir paramos fondas. Pagrindinio švietimo ir ugdymo įstaigos Pakruojo mieste yra 7. Tai – trys ikimokyklinio ugdymo įstaigos (vaikų lopšeliai – darželiai „Saulutė“ ir „Vyturėlis“, VšĮ Pakruojo nevalstybinis katalikų lopšelis

– darželis „Varpelis“), „Žemynos“ pagrindinė mokykla, „Atžalyno“ gimnazija, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras, Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka. Vaikų ir suaugusių meninei ir sportinei saviraiškai vystyti mieste veikia Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokykla, Pakruojo rajono sporto centras, įvairūs klubai ir kolektyvai – literatų klubas „Židinys“, bėgimo klubas „Vėjas“, sveikuolių klubas „Valia“, svarsčių kilnojimo klubas „Jėga“, sporto klubas „Cunami“, Pakruojo kultūros centro mišrus choras „Uolainis“, šokių kolektyvai „Laja“ ir „Reketys“, dūdų orkestras „Viestartas“, moterų vokalinis ansamblis „Sidabrinė šarma“ ir kiti kolektyvai, klubai, būreliai ir draugijos.

Pakruojo miesto teritorijoje taip pat veikia ir verslo įmonės: pagrindinės statybinės organizacijos AB „Pakruojo arka“, AB „Meresta“, UAB „Pakruojo remontas“, vietos prekybininkai UAB „Kanrugė“, UAB „Kanrugėlė“, UAB „Davra“, A.Ridiko individuali įmonė „Mukas“, UAB „Mano kamanė“ ir kt. Maitinimo paslaugas mieste teikia restoranai „Kruoja“, kavinės „Gluosnis“, „Medenė“, V. Jokantienės IĮ „Vigra“, S. Maurušaitienės IĮ „Klevas“, dvi picerijos – „Pas Karolina“ ir „Trys berneliai“. Žemės ūkio veikla užsiima UAB „Robusta“, UAB „Pakruojo agrochemija“. Taip pat mieste yra prekybos centrai Maxima X, Senukai, Lytagra, IKI cento, Norfos ir kitos parduotuvės.

Pakruojo miestas priklauso Pakruojo seniūnijai. Pakruojo mieste įsikūrusios 5 miesto bendruomenės – Pakruojo bendruomenės centras, Pakruojo centro bendruomenė, Asociacija Pakruojo miesto Naujamiesčio bendruomenė, Pakruojo senamiesčio bendruomenė, Pakruojo seniūnijos Taikos seniūnaitijos bendruomenė bei Pakruojo rajono bendruomenių sąjunga.

Pakruojo miesto vietos veiklos grupė atstovauja Pakruojo miesto teritorijai ir sieja šioje teritorijoje veikiančius socialinius ir ekonominius partnerius.

Lietuvos Respublikos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamento) 2015 m. duomenimis, Pakruojo mieste gyveno 4 896 gyventojai, tai sudaro 22,71 proc. bendro Pakruojo raj. savivaldybės skaičiaus (21 555 gyventojai).

Tikslinės grupės, kurioms skirta ši Strategija yra neįgalieji; bedarbiai ir ilgalaikiai bedarbiai; neaktyvūs asmenys; nedirbantis, nestudijuojantis ir nesimokantis jaunimas; senyvo amžiaus asmenys ir kiti socialinę atskirtį patiriantys asmenys.

Lietuvos Respublikos darbo biržos (toliau – Darbo birža) duomenimis Pakruojo miesto seniūnijoje 2015 m. lapkričio mėnesį bedarbiai sudarė 7,1 proc., o gruodžio mėn. išaugo iki 8,2 proc. visų teritorijos darbingo amžiaus gyventojų. Jaunimo nedarbas mieste šiuo laikotarpiu sudarė 4,8 proc.

2014 m. Pakruojo rajone užregistruoti 3857 neįgalūs asmenys, iš kurių 208 vaikai, 3649 suaugusieji. Mieste yra 59 vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys, 3124 gyventojai patiria skurdą.

2015 gruodžio 31 d. Pakruojo rajono savivaldybės duomenimis rajone buvo 138 socialinės rizikos šeimos auginančios 356 vaikus. Per metus buvo įrašyta į socialinės rizikos šeimų apskaitą 14 šeimų, kuriose augo 27 vaikai.¹

¹ Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Socialinės rūpybos skyriaus pateikiama viso Pakruojo raj. sav. informacija, atskirai miesto informacija neišskiriama.

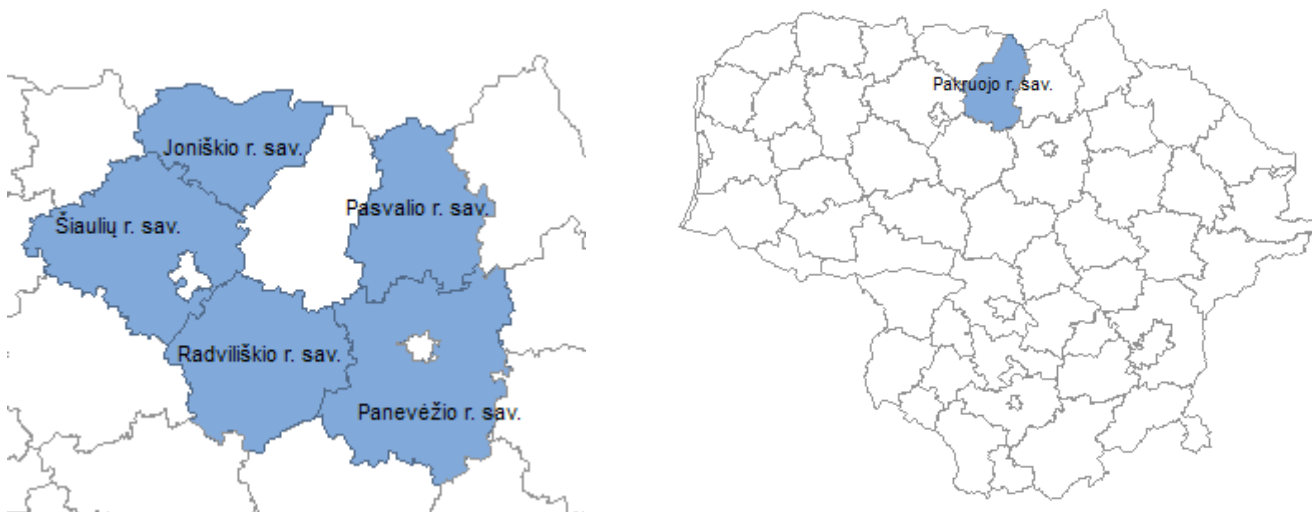
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

Pakruojo miesto esamos situacijos analizei atlikti 2016 m. sausio 10-17 d. **vykdyta Pakruojo miesto gyventojų apklausa**, nagrinėti oficialiai pasiekiami antrinės informacijos šaltiniai, standartizuotos išorinės duomenų bazės, antrinės informacijos teikimo paslaugos ir kita išorinė informacija.

2.1. Geografinė ir demografinė aplinka

Geografinė aplinka.

Pakruojo raj. savivaldybė plyti šiaurės Lietuvoje, ribojasi su Latvija, šiaurės vakaruose – su Joniškio rajonu, vakaruose – su Šiaulių rajonu, pietuose – su Radviliškio rajonu, o pietryčiuose ir pietuose – su Panevėžio bei Pasvalio rajonais, užima 1316 km² plotą. Pakruojo kraštas – žemdirbystės kraštas, taip pat žinomas dėl dolomito karjerų Klovainiuose ir Petrašiūnuose.

2-3 paveikslėliai. Pakruojo rajono savivaldybės geografinė padėtis

Šaltinis: <http://wikimapia.org>

Pakruojis – miestas Šiaulių apskrityje, 36 km. į rytus nuo Šiaulių. Pakruojo miestas yra Pakruojo r. sav. administracinis centras, priklauso Pakruojo seniūnijai, užima 4 km² plotą. Miestas turi gerą susisiekimą su didžiaisiais Lietuvos miestais: atstumas nuo Pakruojo iki Vilniaus yra 184 km, iki Kauno – 152 km, iki Klaipėdos – 200 km., iki Šiaulių – 36 km. Per miestą tekanti upė Kruoja dalija jį į dvi dalis ir atlieka svarbų vaidmenį miesto kompozicinėje struktūroje. Šiauriniame Kruojos upės krante įkurtas Pakruojo miesto parkas, rytinėje miesto dalyje patvenkta Kruoja suformuoja Pakruojo tvenkinį, centrinėje miesto dalyje prieš miesto parką yra sala–pusiasalis.

Esamas Pakruojo administracinis centras yra istoriniame miesto centre, pagrinde susiformavęs aplink didžiausią mieste Vienybės aikštę ir gretimose teritorijose palei pagrindinę Vytauto Didžiojo

gatvę. Miesto administracinis centras yra vienas iš pagrindinių elementų, formuojančių miesto įvaizdį ir savitumą, atspindintis miestiečių gyvenimo kokybę. Ši miesto dalis atspindi savita struktūra, gatvių tinklu bei jų užstatymo pobūdžiu, teritorijos užstatymo foniniu aukščiu, želdinių struktūra.

4 paveikslėlis. Pakruojo seniūnija
Šaltinis: <https://www.google.lt/maps>

Demografinė aplinka.

Lietuvoje jau dvidešimt metų dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos bei didelės emigracijos gyventojų skaičius sparčiai mažėja. Statistikos departamento duomenimis 2015 metų pr. Lietuvoje gyveno 2921,3 tūkst. gyventojų, t. y. 22,2 tūkst. mažiau nei 2014 metų pr. Per dešimt metų gyventojų skaičius sumažėjo 12,9 proc., net 72 proc. šio sumažėjimo lėmė emigracija. Gyventojų skaičiaus mažėjimas Pakruojo mieste tendencingas kaip ir visoje Lietuvoje. 2011-2015 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Pakruojuje sumažėjo 5,12 proc., panašiai mažėjo ir Radviliškyje – 5,97 proc., Kelmėje -5,1 proc., kiek daugiau Joniškyje – 8,72 proc. 2015 m. jis sudarė 22,7 proc. Pakruojo raj. savivaldybės gyventojų (21 555 gyventojų) ir 1,7 proc. Šiaulių apskrities gyventojų (281 632 gyventojų).

Metai	Lietuvos Respublika	Šiauliai	Pakruojis	Radviliškis	Joniškis	Kelmė	Akmenė
2011	3052588	109748	5160	17320	9935	9190	2603
2012	3003641	107689	5034	16984	9683	9055	2567
2013	2971905	106470	4984	16710	9470	8996	2521
2014	2943472	105610	4919	16527	9309	8828	2504
2015	2921262	104569	4896	16344	9138	8744	2499

2 lentelė. Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities miestų gyventojų skaičius metų pradžioje

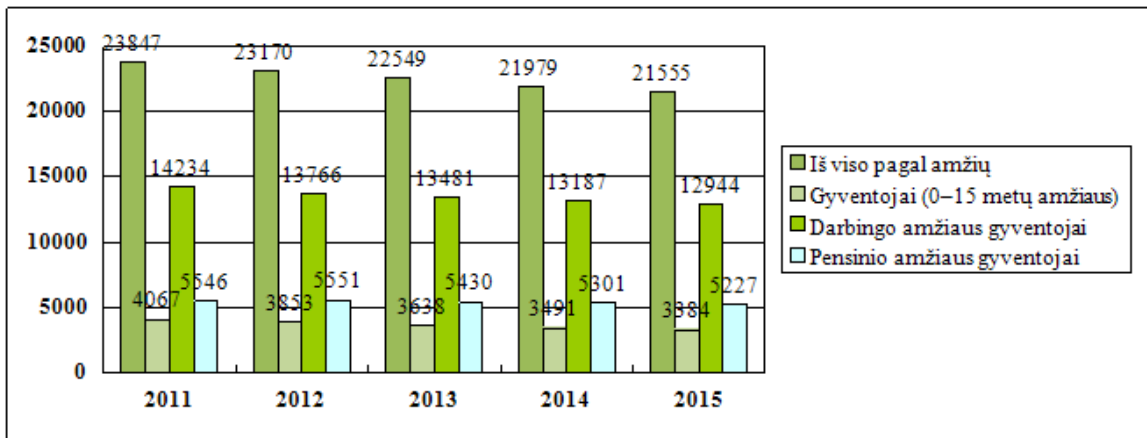
Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis 2015 m. daugiau kaip 98,5 procentus Pakruojo miesto gyventojų sudaro Lietuvių tautybės asmenys, likusius 1,5 procentus sudaro kitų tautybių gyventojai, iš kurių apie 0,5 procentus sudaro rusai.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis gyventojų tankumas (gyventojų skaičius viename km²) Pakruojo raj. savivaldybėje yra mažiausias tarp Šiaulių apskrities savivaldybių ir 2015 m. pr. buvo 16,4 gyventojai / km². Tais pačiais metais Šiaulių apskrities gyventojų tankumas buvo 33 gyventojai

/ km², šalies – 44,7 gyventojai / km². Mažą gyventojų tankumo rodiklį lemia nepakankamai išvysta miesto infrastruktūra, migracija..

Statistikos departamento duomenimis 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojai sudarė 60 proc. (12 944 tūkst.), vaikai (iki 15 metų amžiaus) – 15,7 proc. (3 384 tūkst.), pensinio amžiaus žmonės – 24,3 proc. (5 227 tūkst.) visų gyventojų. 2011–2015 m. laikotarpyje savivaldybėje mažėjo vaikų iki 15 metų amžiaus, daugėjo darbingo amžiaus ir pensinio amžiaus gyventojų dalis bendroje gyventojų skaičiaus struktūroje.

6 paveikslėlis. Gyventojų skaičius metų pradžioje, asm.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis Pakruojo raj. savivaldybėje 2011-2015 m. laikotarpiu gyventojų pasiskirstymas pagal lytį kito nežymiai, vyrai sudarė apie 47 proc. gyventojų (šalyje ir apskrityje – 46 proc.), moterys – apie 53 proc. gyventojų (šalyje ir Šiaulių apskrityje – 54 proc.). Mažėjant gimstamumui ir ilgėjant vidutinei gyvenimo trukmei stebima gyventojų senėjimo tendencija tiek Pakruojo raj. savivaldybėje tiek ir visoje Lietuvoje. 2015 m. pr. Pakruojo raj. Savivaldybėje 100 vaikų iki 15 m. teko 143 pagyvenę žmonės (2011 m. pr. 122 pagyvenę žmonės). Šis rodiklis parodo senėjimo tendenciją bei didėja tiek šalyje, tiek Šiaulių apskrityje.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	120	106	125	122	127	121
2012	122	106	130	128	132	124
2013	124	105	134	133	138	126
2014	126	106	137	137	143	126
2015	129	106	141	143	149	128

3 lentelė. Demografinės senatvės koeficientas²

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Vidinės ir tarptautinės migracijos dinamika. Analizuojant Šiaulių regiono ITV programos duomenis matome, kad nepalankias demografinės raidos prielaidas rodo ir aukštas Šiaulių regiono gyventojų medianinis amžius – 2014 m. – 44 metai. Didžiausią neigiamą gyventojų skaičiaus pokytį iš

² Demografinės senatvės koeficientas - pagyvenusių asmenų ir vaikų santykis

visų Lietuvos regionų Šiaulių regione lėmė tai, kad be ilgalaikių natūralios gyventojų kaitos procesų, didelę įtaką gyventojų skaičiaus mažėjimui turėjo migracija. Dėl migracijos gyventojų skaičius Šiaulių regione (be Šiaulių miesto savivaldybės) 2011–2014 m. sumažėjo 11 tūkstančių, arba 5,7 proc. (migracija lėmė beveik 69 proc. bendro gyventojų skaičiaus sumažėjimo), sparčiausiai gyventojų skaičius dėl migracijos mažėjo Pakruojo ir Joniškio rajonų savivaldybėse (atitinkamai 6,6 ir 6,7 proc.), lėčiausiai – Šiaulių rajono savivaldybėje (4,3 proc.). Visose Šiaulių regiono savivaldybėse migracija gyventojų skaičiaus mažėjimą paveikė labiau, negu vidutiniškai šalyje (Lietuvos gyventojų skaičiaus pokytis dėl migracijos 2011–2014 m. siekė 2,9 proc.).

Analizuojant 2011-2014 m. vidaus ir tarptautinę migraciją Pakruojo raj. savivaldybėje, išvykusių skaičius mažėjo visą analizuojamą laikotarpį. Šio rodiklio gerėjimas matomas ir visoje šalyje.

Regionas	2011	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	-38178	-21257	-16807	-12327
Vilniaus apskritis	-5030	1076	882	1931
Šiaulių apskritis	-5774	-3713	-3086	-2732
Pakruojo r. sav.	-498	-414	-401	-256

4 lentelė. Migracijos srautai
Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Apibendrinimas:

- ✓ Pakruojo miestas įsikūręs patrauklioje gyventi ir turistams lankytis vietoje.
- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje fiksuojamas tendencingas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Iš analizuojamų duomenų pastebima, kad mažėja darbingo amžiaus gyventojų dalis bei didėja pensinio amžiaus gyventojų skaičius, kas sukelia rimtas demografines ir ekonomines problemas. Siekiant išlaikyti esamus ir pritraukti naujus gyventojus būtina investuoti į gyvenimo kokybės gerinimą.

2.2. Socialinė ir gyvenamoji aplinka

Užimtumas ir darbo rinka.

Statistikos departamento duomenimis užimtųjų skaičius 2011-2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje, šalyje ir Šiaulių apskrityje kito panašia tendencija. 2014 m. 1000-iui raj. gyventojų teko 387,7 užimtieji. Tais pačiais metais 1000-iui šalies gyventojų teko 437,1 užimtieji, 1000-iui Šiaulių apskrities gyventojų – 477,8 užimtieji. 2011-2013 m. Pakruojo raj. savivaldybėje užimtųjų skaičius augo, 2014 m. šis rodiklis mažėjo.³

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	1253.6	374.1	115.7	5.9	9	50.2
2012	1275.7	380.4	114.8	6.3	9.4	50.4
2013	1292.8	385.2	118.2	7.5	8.4	53

³ Statistikos departamentas pateikia tik rajono informaciją neišskirdama miesto

2014	1319	389.2	121.7	6.7	9.7	51.3
-------------	------	-------	-------	------------	-----	------

5 lentelė. Užimti gyventojai, tūkst.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis 2011 – 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybėje bedarbių skaičius sumažėjo 25 proc.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	247.2	62.2	23.9	1.6	2.4	7.4
2012	216.9	52.9	21.3	1.5	2.1	6.1
2013	201.3	47.9	20.4	1.6	2.2	5.4
2014	173	40.5	17	1.3	1.8	4.2
2015	158.2	37.4	15.6	1.2	1.7	3.8

6 lentelė. Registruotų bedarbių skaičius, tūkst.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybėje bedarbių ir darbingo amžiaus žmonių santykis (9,5 proc.) buvo aukštesnis nei šalyje (8,7 proc.) ir Šiaulių apskrityje (9 proc.). Nors analizuojant duomenis pastebimas sąlyginis nedarbo lygio mažėjimas, lyginant apskrities bei visos šalies duomenis, jis išlieka pakankamai didelis.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Šiaulių apskritis	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	13.1	11.9	12.9	11.3	14.8	10.7
2012	11.7	10.3	11.9	11.2	13.8	9.1
2013	10.9	9.3	11.4	11.5	14.3	8.1
2014	9.5	7.9	9.7	9.9	12.3	6.3
2015	8.7	7.3	9	9.5	11.4	5.7

7 lentelė. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Šiaulių teritorinės darbo biržos Pakruojo skyriaus duomenimis, Jaunimo nedarbas Pakruojo raj. savivaldybėje nuo 2013 m. mažėja, 2013 – 2015 m. laikotarpiu sumažėjo 6,7 proc.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, 2015 m. pr. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje siekė 686,4 Eur, Šiaulių apskrityje – 577,1 Eur, Pakruojo raj. savivaldybėje – 538,3 Eur ir buvo 21,5 proc. mažesnis už šalies vidurkį bei 6,7 proc. už apskrities vidurkį. Taigi, galima teigti, jog Pakruojo r. sav. gyventojai vidutiniškai gauna mažesnius atlyginimus nei šalies ar visų Šiaulių regiono vidurkis ir tai galimai prisideda prie soc. atskirties didėjimo bei migracijos į kitus miestus ar užsienį.

Socialinė apsauga.

Pakruojo mieste socialinės paslaugos teikiamos remiantis Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-96 patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės 2015 m. Socialinių paslaugų planu (toliau – Socialinių paslaugų planas). Remiantis šiuo planu tiek miesto, tiek viso rajono

socialinių paslaugų įstaigų statistiniai rodikliai byloja, kad socialinių paslaugų vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms poreikis yra pats didžiausias. Senatvė, negalia, sveikatos sutrikimai, susiję su daugeliu pokyčių žmogaus gyvenime, todėl vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms būtina ilgalaikė įvairaus pobūdžio pagalba.

Pakruojo raj. savivaldybėje veikia vaikų dienos centrai, neįgaliųjų dienos centrai, senų žmonių globos namai, vaikų globos įstaigos, kitos socialinės įstaigos, NVO. Pačiame Pakruojoje yra Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Laikino gyvenimo namai, kurių tikslas yra teikti nestacionarias socialines paslaugas įvairioms socialinėms žmonių grupėms, rūpintis jų socialine integracija ir reabilitacija, siekiant pagerinti gyvenimo kokybę, sudaryti sąlygas, užtikrinančias jų savarankiškumo išsaugojimą, skatinti sugebėjimą pasirūpinti savimi ir integruotis į visuomenę. Mieste taip pat veikia Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras, kurio tikslas yra ugdyti ir palaikyti socialinius įgūdžius soc. rizikos šeimų vaikams. Socialines paslaugas teikia ir Neįgaliųjų socialinė įmonė VŠĮ Retenė – remontuojanti, gaminanti ir pritaikanti techniką neįgaliesiems.

Pakruojo raj. savivaldybėje veikia 21 socialines paslaugas teikianti įstaiga ar organizacija. Juose teikiamos šios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, asmens higienos. Analizuojant teikiamas socialines paslaugas, matome, kad tenkinamas ne visų asmenų (šeimų) poreikis, kuriems toks yra nustatytas.

Eil. nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Skaičius asmenų (šeimų), kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis 2014 m.:			1 000 gyventojų tenka vietų	Iš jų finansuoja savivaldybė
		Iš viso	Teikiamos	Neteikiamos		
1	2	3	4	5	6	7
1	Ilgalaikė socialinė globa	30	14	16	4,86	4,86
2	Trumpalaikė socialinė globa	24	24	-	1,62	1,62
3	Dienos socialinė globa institucijoje	1	1	-	0,46	0,46
4	Dienos socialinė globa asmens namuose	-	-	-	-	-
5	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	6	3	3	1,39	1,39
6	Pagalba į namus	42	37	5	-	-
7	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje	13	13	-	3,71	3,71
8	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimoms) namuose	20	20	-	-	-
9	Laikinas apnavindinimas	9	9	-	X	X
10	Kitos socialinės priežiūros paslaugos	-	-	-	-	-
11	Iš viso	145	121	24	12,04	12,04

8 lentelė. Savivaldybės galimybės teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

Šaltinis: Socialinių paslaugų planas.

Soc. rizikos šeimos. Socialinės rizikos šeimos, tai šeimos, kuriose vyrauja krizė, kurios patiria ar

yra pavojus patirti socialinę atskirtį, šių šeimų suaugusieji nariai stokoja arba neturi socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti vaikus, stokoja arba neturi motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje, neužtikrina vaikų visapusiško fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų, jose vaikai patiria ar yra grėsmė patirti psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, smurtą, šeimos nariai išitraukia ar yra polinkis išitraukti į nusikalstamą veiką, dažniausiais atvejais piktnaudžiauja narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu ar turi priklausomybę nuo narkotinių, psichotropinių medžiagų, alkoholio, azartinių lošimų, gyvena skurdžiai ar neturi gyvenamosios vietos, elgetauja, vaikatauja. Dažniausias jų pragyvenimo sprendimo būdas yra piniginės pašalpos.

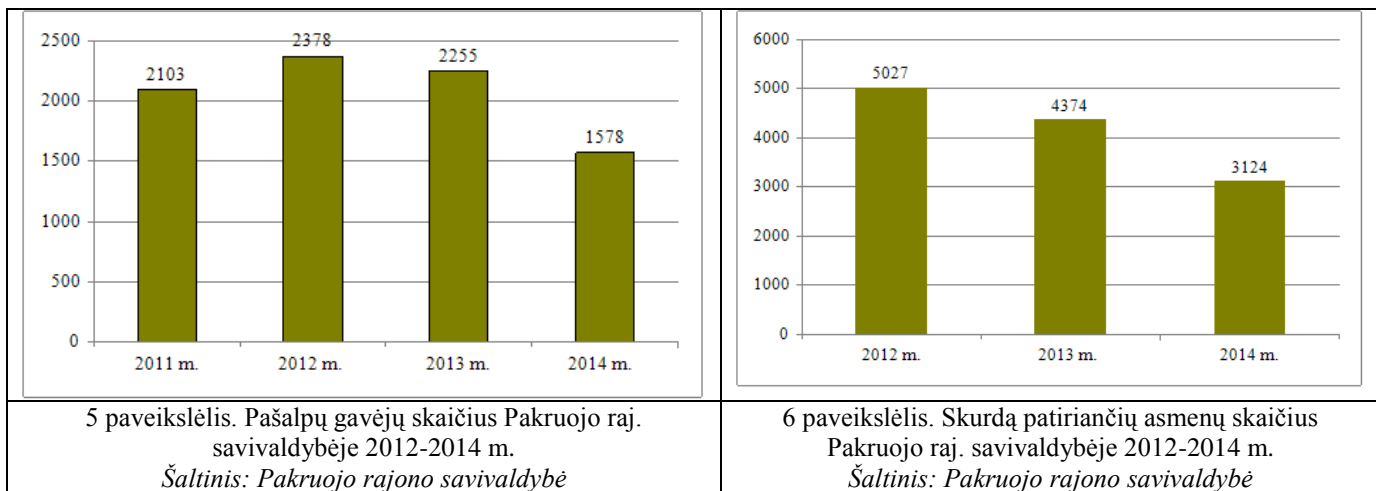
Remiantis Socialinių paslaugų planu Pakruojo raj. savivaldybėje socialinės rizikos šeimų skaičius mažėja – 2011 m. priklausė 162 šeimos, 2014 m. – 138 šeimos. Taip pat mažėja socialinės rizikos vaikų skaičius – 2011 m. priklausė 91 vaikas, 2014 m. – 50 vaikų.⁴

Vaikų globos namų auklėtiniai. Statistiniai rodikliai byloja, kad vis dar yra nemažai vaikų, netenkančių tėvų globos, skaičius ir dažniausiais atvejais dėl vaikų nepriežiūros ir kylančio jo saugumui pavojaus. Iš visų vaikams globos (rūpybos) nustatymo atvejų beveik pusė nustatoma stacionariose socialinės globos įstaigose. Neretais atvejais vaikui įsteigta laikinoji globa (rūpyba) tampa nuolatine, nes jų šeimose teigiamų pokyčiai nevyksta. Remiantis Socialinių paslaugų planu 2011–2014 m. laikotarpyje globojamų vaikų skaičius Pakruojo raj. savivaldybėje mažėja, 2011 m. buvo globojamas 181 vaikas, 2014 m. – 163 vaikai.

Neįgalieji. Analizuojant Socialinių paslaugų plano duomenis 2012 –2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje pastebimas neįgaliųjų suaugusių ir vaikų skaičiaus mažėjimas, 2011 m. užregistruoti 3897 neįgalūs suaugę asmenys ir 228 vaikai, 2014 m. – 3061 suaugęs asmuo ir 208 vaikai. Visgi, neįgalieji sudaro nemažą dalį gyventojų skaičiaus.

Vienišų, socialinės rūpybos ar globos reikalaujančių asmenų skaičius Pakruojo raj. 2012-2014 m. ženkliai išaugo – nuo 2012 m. 39 asmenų iki 2014 m. 59 asmenų.

Socialinės pašalpos. Bedarbystė įtakoja socialinių paslaugų ir socialinių išmokų poreikį. Žemiau pateikiama informacija apie socialines pašalpas gaunančius asmenis: analizuojamas gavėjų ir skurdą patiriančių gyventojų skaičius. Analizuojamu laikotarpiu Pakruojo raj. savivaldybėje pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo 24,9 proc., skurdą patiriančių asmenų skaičius – 37,9 proc.

Jaunimo politika.

Įgyvendindama jaunimo politiką, savivaldybė vadovaujasi Pakruojo raj. savivaldybės jaunimo

⁴ Pakruojo rajono savivaldybės administracijos duomenimis, miesto duomenys nėra išskiriami

politikos koncepcija, patvirtinta 2005 m. balandžio 21 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T – 137. Jaunimo politikos koncepcijoje numatytos jaunimo politikos kryptys bei prioritetai. Koncepcijoje labai aiškiai reglamentuotas jaunimo politikos organizavimas ir valdymas, apibrėžtos savivaldybės administracijos pareigos. Viena svarbiausių – savivaldybės administracija privalo skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi, pozityvias jaunimo iniciatyvas, neformalųjį jaunimo ugdymą, jaunimo savitarpio supratimą ir visuomenei naudingą jaunimo veiklą.

Pakruojo raj. savivaldybėje Jaunimo politika įgyvendinama vadovaujantis 2010 m. lapkričio 24 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-355 patvirtintais Pakruojo rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatais, įgyvendinant 2013 m. sausio 24 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-18 patvirtintu Jaunimo problemų sprendimo Pakruojo rajono savivaldybėje 2013–2018 metų planą (toliau - Jaunimo problemų sprendimo planas). Jaunimo politiką rajono savivaldybėje įgyvendinti padeda jaunimo reikalų koordinatorius, savivaldybės Jaunimo reikalų taryba ir Regioninė jaunimo organizacijų taryba.

Jaunimo politikos įgyvendinimo klausimai integruoti į Pakruojo raj. 2014-2020 metų strateginį plėtros planą, savivaldybės administracijos skyrių veiklos planus. Pakruojo rajono savivaldybėje įgyvendinant ir formuojant jaunimo politiką aktyviai dalyvauja savivaldybės administracijos Švietimo, Kultūros (šiuo metu – Kultūros, paveldosaugos ir viešųjų ryšių skyrius), Socialinės rūpybos, Turto ir ūkio, Juridinis (šiuo metu – Teisės skyrius), Vaiko teisių apsaugos skyriai, rajono formaliojo ir neformaliojo švietimo ir ugdymo įstaigos, Pakruojo rajono sporto centras, VšĮ Pakruojo verslo informacijos centras, Pakruojo kultūros centras, Pedagoginė psichologinė tarnyba, Visuomenės sveikatos biuras, VšĮ Pakruojo vaikų ir jaunimo klubas prie Pakruojo rajono policijos komisariato, rajono jaunimo organizacijos ir t.t.

Pakruojo raj. savivaldybės jaunimo reikalų taryba 2014-2015 m. vykdė apklausą „Jaunimo informavimo sistema“⁵, kurioje dalyvavo 269 respondentai. Šios apklausos metu kaip pagrindinę informacijos paieškos priemonę dauguma apklaustųjų išskyrė internetą (263 respondentų). Taip pat apklausos metu išskyrė šias veiklas kaip labai reikalingas Pakruojo rajonui: sportinės veiklos (157 respondentai), kino teatras (119 respondentai), savanorystė (100 respondentų).

Sveikatos apsauga.

Sveikatos priežiūra ir sergamumas. Pakruojo mieste veikia dvi sveikatos priežiūros įstaigos - VšĮ Pakruojo ligoninė ir VšĮ Pakruojo rajono pirminės sveikatos priežiūros centras.

Statistikos departamento duomenimis 2011-2014 m. laikotarpiu 10 000-ių gyventojų tenkančių sveikatos priežiūros specialistų skaičius Lietuvoje, Vilniaus ir Šiaulių apskrityse augo. Pakruojo raj. savivaldybėje šio rodiklio reikšmė svyravo, yra mažesnė nei šalies ir Šiaulių apskrities bei yra viena iš mažiausių tarp Šiaulių apskrities savivaldybių.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	132.2	131.7	111.7	72.1	92.6	176.1
2012	134.6	135.4	111.5	70.9	95.2	177.3
2013	134.8	133.5	112.7	74.6	98.3	178.3
2014	135.4	135.6	115.1	73.3	90.8	186.2

9 lentelė. Sveikatos priežiūros specialistų skaičius, tenkantis 10 000-ių gyventojų

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

⁵ Tinklapiu <http://www.pakruojis.lt/go.php/lit/Jaunimo-informavimo-sistema/3747> duomenys

Statistikos departamento duomenimis 2011-2014 m. laikotarpiu lovų skaičius ligoninėse tiek Lietuvoje, tiek Vilniaus apskrityje mažėjo, Šiaulių apskrityje ir Pakruojo raj. savivaldybėje augo.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruoj o r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	74.9	84.7	61.7	32.4	42.6	111.8
2012	74.7	83	61.4	33.3	43.8	116.8
2013	73.2	80.2	62	34.1	44.8	116.7
2014	72.5	78.4	63.2	34.8	45.8	119.5

10 lentelė. Lovų ligoninėse (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, vnt.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Vertinant 2011-2014 m. laikotarpį, Lietuvoje 1 000-iui gyventojų vidutiniškai tenka 253 ligoninės gydyti ligoniai per metus, o Pakruojo raj. savivaldybėje - 268 ligoniai, tačiau čia geresnė situacija nei Šiaulių apskrityje, kur per metus 1 000-ui gyventojų tenka 270 ligoniai.

Statistikos departamento duomenimis 2011-2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje 1 gyventojas vidutiniškai apsilankė poliklinikoje ir ambulatorijose mažiausiai kartų (5.4 kartus), lyginant su šalies vidurkiu (8.1 kartus), Vilniaus ar Šiaulių apskritimi (7.4 kartus).

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	7.6	8.4	7.1	5.4	5.6	10.1
2012	8	8.6	7.4	5.8	5.8	10.5
2013	8.1	8.7	7.4	5.2	5.9	10.8
2014	8.7	9.7	7.7	5.3	6.4	11

11 lentelė. Vidutinis vieno gyventojų apsilankymų poliklinikoje ir ambulatorijose skaičius, kartai

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Higienos instituto duomenimis 2014 m. sergančių asmenų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų Pakruojo raj. savivaldybėje buvo mažesnis 9,3 proc. nei šalies ir 7,4 proc. nei Šiaulių apskrities vidurkiai.

Regionas	Sergančių asmenų skaičius - ligotumas	Sergančių asmenų skaičius 1000 gyventojų
Lietuvos Respublika	2282883	778.51
Vilniaus apskr.	629926	780.76
Šiaulių apskr.	216429	762.89
Pakruojo r. sav.	15378	706.48
Šiaulių m. sav.	86332	821.51
Akmenės r. sav.	17585	817.74
Joniškio r. sav.	18095	752.19
Kelmės r. sav.	20894	698.05
Radviliškio r. sav.	25966	659.6
Šiaulių r. sav.	32179	766.5

12 lentelė. 2014 m. sergančių asmenų skaičius, asmenys

Šaltinis: http://stat.hi.lt/default.aspx?report_id=126

Mirtingumas. Higienos instituto duomenimis 2011-2014 m. laikotarpiu mirtingumas 100 000-ių gyventojų Lietuvoje mažėjo, tačiau lyginant Pakruojo raj. savivaldybės duomenis mirtingumas padidėjo 2,7 proc.

Lietuvos gyventojų mirtingumo struktūra pagal pagrindines mirčių priežastis jau daugelį metų išlieka panaši. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys 2014 m. sudarė 84,2 proc. visų mirusiųjų. Išanalizavus Pakruojo rajono savivaldybėje mirusių asmenų skaičių pagal diagnozes, pagrindinės mirties priežastys atitinka Lietuvos rodiklius.

Švietimas.

Vadovaujantis Atviroje informavimo konsultavimo orientavimo sistemoje (toliau - AIKOS) teikiama informacija, 2015 m. Pakruojo mieste veikė 7 bendrojo ugdymo mokyklos, 3 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 1 pagrindinė mokykla, 1 gimnazija, 1 muzikos mokykla ir 1 profesinio ugdymo įstaiga. Pakruojo raj. savivaldybėje įsikūręs Pakruojo rajono Suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras bei Pakruojo pedagoginė psichologinė tarnyba.

Įstaiga	Švietimo įstaigos pavadinimas
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos	Pakruojo mieste: lopšelis-darželis „Saulutė“, „Vyturėlis“, VŠĮ „Pakruojo nevalstybinis katalikų lopšelis-darželis Varpelis“.
Pagrindinės Mokyklos	Pakruojo „Žemynos“ pagrindinė mokykla.
Vidurinės mokyklos ir gimnazijos	„Atžalyno“ gimnazija.
Papildomo ugdymo Įstaigos	Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokykla
Profesinio mokymo Įstaigos	Pakruojo mieste: VŠĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro Pakruojo sk.

13 lentelė. Švietimo įstaigos Pakruojo mieste, 2015 m.

Šaltinis: Pakruojo rajono savivaldybė

Ikimokyklinis ugdymas. AIKOS duomenimis 2015 m. Pakruojo mieste veikė 3 ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Vadovaujantis Pakruojo rajono savivaldybės duomenimis, 2012-2014 m. vaikų skaičius darželiuose mažėjo.

Metai	Vaikų darželių skaičius	Vaikų skaičius
2012	3	293
2013	3	287
2014	3	286

14 lentelė. Vaikų darželių ir vaikų skaičius mieste 2012-2014 m.

Šaltinis: Pakruojo rajono savivaldybė

Bendrasis ugdymas. AIKOS duomenimis 2015 m. Pakruojo mieste veikė 1 pagrindinė mokykla, 1 gimnazija. Vadovaujantis Pakruojo rajono savivaldybės duomenimis, 2012-2014 m. vaikų skaičius mokyklose mažėjo.

Metai	Mokyklų skaičius	Vaikų skaičius
2012	2	1095
2013	2	1041
2014	2	959

15 lentelė. Mokyklų ir vaikų skaičius mieste 2012-2014 m.

Šaltinis: Pakruojo rajono savivaldybė

Profesinis mokymas. Pakruojo mieste suaugusiųjų profesinį mokymą, perkvalifikavimą, kvalifikacijos tobulinimą pagal formalias ir neformalias mokymo programas vykdo VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro Pakruojo skyrius (toliau – Centras). Šis skyrius glaudžiai bendradarbiauja su rajono ir viso regiono verslo įmonėmis, švietimo įstaigomis, bibliotekomis, darbo biržomis, rengia projektus vietos gyventojams, palaiko ryšius su Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmais ir kt.

Vadovaujantis Pakruojo rajono savivaldybės duomenimis, 2015 m. į Centrą buvo priimta mokytis 221 asmuo. Šiuo metu Centre siūlomos 58 mokymo programos, galimybė per 7 mėn. (ilgiausiai) įgyti kvalifikaciją, net 75 proc. centro klausytojų įdarbinami, nes šio profesinio rengimo centro specifika – rengti tik tuos specialistus, kurie paklausūs darbo rinkoje. Centre mokomi asmenys nuo 18 m., mokytis galima savo, darbdavio, darbo biržos ar ES struktūrinių fondų paramos lėšomis.

Papildomas ugdymas. Pakruojo mieste veikia papildoma ugdymo įstaiga J. Pakalnio muzikos mokykla. Tai formalaus muzikinio ir papildomo meninio ugdymo įstaiga, skirta vaikų ir jaunuolių muzikinių ir kitų meninių įgūdžių ir gebėjimų ugdymui, jų kūrybinių galių, meninės saviraiškos bei laisvalaikio kultūros plėtojimui. Mokykloje mokoma fortepijono, akordeono ir liaudies instrumentų, pučiamųjų instrumentų, styginių instrumentų, teorinių disciplinų, papildomo meninio ugdymo specialybių dalykų.

Neformalus suaugusiųjų mokymas. Pakruojo raj. savivaldybėje veikia Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras (Pakruojo mieste), kuriame yra kompiuterių klasė, biblioteka, fonoteka, videoteka, vykdoma metodinių būrelių veikla, veikia NVO, vykdomas profesinis orientavimas ir informavimas, vykdoma kultūriškai švietėjiška veikla (konkursai, parodos, klubai, susitikimai, koncertai, Trečiojo amžiaus universitetas). Centras teikia kvalifikacijos tobulinimo paslaugas.

Rengiant Pakruojo rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginį plėtros planą buvo vykdyta apklausa⁶. Vadovaujantis Pakruojo rajono gyventojų apklausos duomenimis, švietimo paslaugos bendrai Pakruojo raj. savivaldybėje vertinamos palankiai. Palankiausiai yra vertinamos ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklų teikiamos paslaugos, prasčiausiai – neformalus suaugusiųjų švietimas. Bendrojo ugdymo įstaigose, tam tikrose srityse, trūksta veiklių pedagogų.

Technologinė aplinka.

Nuolat tobulėjančioje ir kintančioje informacinių technologijų aplinkoje, naujų technologijų naudojimas yra labai svarbus Lietuvos savivaldybėms.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, 2015 m. Šiaulių apskrityje namų ūkių, turinčių asmeninį kompiuterį, interneto prieigą, proc. yra mažesnis nei šalies. Šiaulių apskrityje nuo 2013 m. šie rodikliai mažėja.

Metai	Informacinės technologijos	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Šiaulių apskritis
2011	Kompiuteris	60.2	67.3	56.2
	Interneto prieiga	60.1	68.5	53.3
2012	Kompiuteris	62.1	68.3	57.4

⁶ Pakruojo rajono savivaldybės 2014-2020 strateginis plėtros planas

	Interneto prieiga	60.1	66.6	54.9
2013	Kompiuteris	65.9	66.7	63.7
	Interneto prieiga	64.7	65.2	61.7
2014	Kompiuteris	66.2	67.3	63.5
	Interneto prieiga	66	67.1	62.8
2015	Kompiuteris	67.6	69.6	61.6
	Interneto prieiga	68.3	69.1	61.8

16 lentelė. Namų ūkiai, turintys asmeninį kompiuterį, interneto prieigą, proc.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Analizuojant namų ūkių, turinčių asmeninį kompiuterį ir interneto prieigą skaičių pagal gyvenamąsias vietas, rodikliai miestuose mažėja, priešingai nei kaimuose.

Viešieji interneto prieigos taškai. Pakruojo mieste Pakruojo Juozo Paukštelio viešojoje bibliotekoje įkurtas viešasis interneto prieigos taškas. Biblioteka vykdydama projektą „Bibliotekos pažangai“ 2015 m. Tęsė nemokamus gyventojų kompiuterinio raštingumo pagrindų ir interneto išteklių mokymus.

E. paslaugos. Pakruojo raj. savivaldybėje informacija skirta gyventojams, verslininkams, turistams apie svarbiausius įvykius, vykdomus projektus, bendruomenių, organizacijų ir įmonių naujienas yra skelbiamos interneto svetainėje www.pakruojis.lt. Šioje svetainėje taip pat yra pateikiamos ir savivaldybės teikiamos elektroninės paslaugos gyventojams bei ūkio subjektams, yra galimybė gauti e. Konsultacijas, vykdyti e. Apklausas, dalyvauti e. Forume ir kt. 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybės interneto svetainėje vartotojai apsilankė 475 tūkst. kartų. Tendencijos yra teigiamos, kadangi rodo, jog gyventojai aktyviai domisi Pakruojo rajono savivaldybės veikla bei skelbiamomis iniciatyvomis.

Kultūra.

Kultūrinis gyvenimas Pakruojo mieste yra gana aktyvus, Pakruojo kultūros centras ir viešoji biblioteka organizuoja nemažai kultūrinių renginių.

Pakruojo kultūros centras sėkmingai vykdydamas veiklą, puoselėja regiono etninę kultūrą, populiarina šiuolaikišką ir profesionalųjį meną, kuria menines programas, plėtoja edukacinę ir pramoginę veiklą, skatina saviraišką, aktyvinti jaunimą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius. Centro 2015 m. veiklos plane numatyti 89 renginiai - valstybines bei kalendorines šventes, minėjimai, parodos, koncertai; 5 edukacines programas, siekiant aktyvinti jaunimą senųjų amatų plėtrai, organizuojant mėgėjų dailininkų dailės plenerus, stovyklas. Taip pat suplanuota organizuoti profesionalių atlikėjų koncertus, spektaklius, parodas bei vystyti glaudų bendradarbiavimą su vietos bendruomenėmis, palaikyti ir plėtoti tarptautinį kūrybinį bendradarbiavimą.

Pakruojo mieste veikia Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka, kurioje organizuojama ypatingai daug renginių skirtų vaikams, platinamos virtualios parodos.

Pakruojo mieste 1997 m. įregistruotas Pakruojo literatų klubas „Židyns“, kuris nuo 1999 m. veikia prie viešosios bibliotekos, vienija daugiau kaip dvidešimt poetinio žodžio mylėtojų. Klubo nariai organizuoja eilėraščių konkursus, tradicinius rajono poezijos pavasarėlius, vakarones, susitikimus su skaitytojais. Daugiau kaip dešimt metų aktyviai veikia moterų vokalinis ansamblis „Sidabrinė šarma“, ansamblietės yra labai aktyvios, dalyvauja įvairiuose renginiuose, koncertuoja vyresnio amžiaus žmonių organizacijose, socialinėse įstaigose. Pakruojo kultūriniame gyvenime aktyviai dalyvauja ir daug kitų

klubų ir kolektyvų.

Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka, Pakruojo kultūros centras bei kiti klubai ir kolektyvai dalyvauja projektinėje veikloje ir tokiu būdu pritraukia papildomų lėšų veiklos finansavimui.

Pakruojo mieste nėra kino teatro, tačiau esant poreikiui bendruomenės ir jaunimo organizacijos, turėdamos leidimus rodyti filmus nepažeidžiant kūrėjų autorinių teisių, turi galimybę pasiskolinti aparatūrą iš Pakruojo rajono savivaldybės.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis Pakruojo raj. savivaldybėje neįregistruotas nei vienas muziejus. Pakruojo dvaras, esantis Pakruojo kaime, Pakruojo seniūnijoje, yra gyvasis muziejus – sustojusi dvariško gyvenimo diena, o dvaro kino teatras įsikūręs autentiškame vėjo malūne. Muziejus neįregistruotas į LR statistikos duomenų bazę.

Sportas.

Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis 2015 m. Pakruojo mieste veikė 17 sporto klubų. Pakruojo rajono sporto centras – įstaiga, sudaranti sąlygas rajono gyventojams praktikuoti kūno kultūrą ir sportą, rengia sportininkus sportinėms varžyboms, organizuoja sporto varžybas ir kitus kūno kultūros bei sporto renginius. Rūpinasi vaikų, jaunimo, dirbančiųjų bei pagyvenusių žmonių, taip pat žmonių su negalia ir kitų rajono gyventojų kūno kultūra ir sportu, koordinuoja ir remia rajone įregistruotų sporto klubų bei kitų sportinių organizacijų sportininkus, atstovaujančius rajonui apskrities, šalies, tarptautinėse varžybose ir kituose sporto renginiuose. Sporto centre vyksta krepšinio, futbolo, lengvosios atletikos treniruotės. Respublikinėse ir tarptautinėse varžybose Pakruojį garsina karate sporto klubas „Cunami“, Pakruojo BMX sporto klubas, Pakruojo sporto klubas „Robusta“ (motokrosas), Pakruojo svarsčių kilnojimo klubas „Jėga“, sporto klubas „KRUOJOS PARKETAS“, sporto klubas „Meresta“, sporto klubas „EXTREME GYM“ ir kiti. Dalis sporto klubų yra dalyvavę ir projektinėje veikloje, kuri įgalina pagerinti materialinę bazę, didinti vaikų ir jaunimo užimtumą.

NVO ir bendruomenės.

Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis Pakruojoje yra įsikūrusios ir aktyviai veikia Pakruojo bendruomenės centras, Pakruojo rajono bendruomenių sąjunga. Mieste pradėjo veikti ir naujai susikūrusios bendruomenės – Pakruojo centro bendruomenė, Asociacija Pakruojo miesto Naujamiesčio bendruomenė, Pakruojo senamiesčio bendruomenė, Pakruojo seniūnijos Taikos seniūnaitijos bendruomenė. Vietos veiklos grupė „Pakruojo rajono partnerystė“ atstovauja kaimiškąją Pakruojo rajono savivaldybės teritoriją ir apjungia šioje teritorijoje veikiančius socialinius ir ekonominius partnerius. Mieste taip pat veikia 12 visuomeninių organizacijų, 14 jaunimo organizacijų (be sporto klubų). Daugumoje nevyriausybinių organizacijų dirbama savanoriškai. Pakruojo rajone veikiančios bendruomenės bendradarbiauja ir artimiausiu metu planuoja kurti tinklą, kuris apjungs visoje savivaldybėje veikiančias turizmo įmones bei turizmo paslaugas teikiančias įmones ir asmenis.

Viešasis saugumas.

Nusikaltimai. Statistikos departamento duomenimis 2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje 100 000-ių gyventojų teko 18,4 proc. daugiau nusikalstamų veikų nei šalyje ir 16,5 proc. Daugiau nei Šiaulių apskrityje.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	2626	3429	2327	2510	2150	2858
2012	2761	3551	2812	3290	2912	2964

2013	2864	3265	3092	4047	4033	3111
2014	2826	3179	2872	3345	3754	2979

17 lentelė. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, skaičius

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis 2014 m. nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius Pakruojo raj. savivaldybėje mažėjo, rodiklis yra vienas mažiausių Šiaulių apskrities savivaldybėse.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	3296	615	317	35	47	90
2012	3127	730	390	32	35	102
2013	3126	492	404	34	44	133
2014	3386	619	392	25	113	95

18 lentelė. Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų skaičius

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Pakruojo raj. savivaldybėje pagal nusikalstamų veikų rūšį daugiausiai įvykdyta vagysčių (969 vagystės) ir viešosios tvarkos pažeidimų. (230 pažeidimų).

Vadovaujantis 2015 m. sausio 19 d. Pakruojo rajono policijos komisariato (toliau – PKA) 2014 m. Veiklos ataskaita Nr. 40-IL-1208 didelę dalį nusikaltimų padarė nedirbantys asmenys. Dėl aukšto nedarbo lygio, šiems asmenims nusikaltimų darymas yra gyvenimo būdas. Gana žemas rajono gyventojų pragyvenimo lygis. Dalis rajono gyventojų nemato perspektyvų realizuoti save kaip asmenybę darbinėje veikloje, gyvena iš valstybės gaunamų minimalių pašalpų ir išmokų. Dėl neužimtumo, alkoholizmo, narkomanijos formuojasi tam tikrų gyventojų grupių antisocialinės nuostatos. Iš visų 2014 metais ištirtų nusikalstamų veikų Pakruojo rajone 18,2 proc. nusikalstamų veikų yra padarytos asmenų, anksčiau padariusių nusikalstamas veikas, net 58,9 proc. – neblaivių asmenų.

PKA duomenimis 2014 m. Pakruojo raj. užregistruoti 4673 pranešimai apie nusikalstamas veikas ir kitus teisės pažeidimus arba 4,8 proc. mažiau (2013 m. – 4907). 2014 m. užregistruotos 708 nusikalstamos veikos, iš jų 650 nusikaltimų ir 58 baudžiamieji nusižengimai. Lyginant su 2013 m. (877), nusikalstamų veikų skaičius Pakruojo rajone sumažėjo 19,3 proc.

Eismo įvykiai. Statistikos departamento duomenimis per 2014 m. Pakruojo raj. užregistruota 15 įskaitinių eismo įvykių (2013 m. – 27), kuriuose 19 asmenų buvo sužeisti (2013 m. – 42). 2014 m. eismo įvykiuose žuvusių asmenų nebuvo, 2013 metais – 3 asmenys žuvo. Dėl neblaivių vairuotojų kaltės įvyko 2 įskaitiniai įvykiai (2013 m. – 4). Ataskaitiniu laikotarpiu išaiškintas 121 asmuo, vairavęs transporto priemones būdamas neblaivus.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Šiaulių apskritis	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	3266	796	349	29	20	143
2012	3391	799	382	24	20	161
2013	3391	918	362	27	19	163
2014	3256	791	354	15	23	160

19 lentelė. Kelių eismo įvykių skaičius

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Gaisrai. Statistikos departamento duomenimis 2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje bei apskrityje užregistruotų gaisrų skaičius didėjo. 2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje buvo užregistruota 120 gaisrų, juose nežuvo nei vienas žmogus.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apsk.	Šiaulių apsk.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.	Šiaulių m. sav.
2011	12306	3277	1229	74	102	486
2012	11257	2680	1114	87	77	386
2013	11333	2579	1211	80	67	466
2014	13324	3918	1287	120	80	441

20 lentelė. Užregistruotų gaisrų skaičius

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Pakruojo priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos duomenimis 2015 m. rajone buvo išvengta aukų. 75 procentų gaisrų priežastis yra neatsargus žmogaus elgesys.

Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis 2015 m. užregistruota 21 smurto atvejis, iš jų: 18 vaikų patyrė psichologinį, 2 vaikai fizinį smurtą, 1 įtariamasis seksualinis priekabiavimas.

Analizuojant šiuos veiksmus pastebima tai, kad dažniausiai šie atvejai pasitaiko socialinės rizikos šeimose, kuriose trūksta bendravimo bei socialinių įgūdžių.

Saugumo prevencija. Pakruojo rajono policijos komisariate, vykdant viešosios tvarkos, nusikalstamumo bei kitų teisės pažeidimų prevenciją, pagalbą teikia 78 policijos rėmėjai, iš jų 44 jaunieji policijos rėmėjai. Pakruojo rajone šiuo metu yra 20 saugios kaimynystės grupių, iš kurių 2 Pakruojo mieste - Pakruojo P. Mašiotų g. 51 namo bendruomenė ir Pakruojo centro bendruomenė.

Pakruojo mieste yra bendruomenės pareigūnas – policijos komisariato prevencijos padalinio pareigūnas, kuris savo veikla (susitikimuose su prižiūrimos teritorijos gyventojais, nevyriausybių ir privačių organizacijų atstovais) siekia įtraukti kuo daugiau visuomenės narių į viešosios tvarkos saugojimo ir savo gyvenamosios, darbo ar kitokios buvimo aplinkos saugumo stiprinimo veiklą ir atlieka kitus nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų bendrajai, individualiajai ir situacijų prevencijai priskiriamus aktyvius veiksmus. Mieste taip pat yra įrengtos stebėjimo kameros.

2005 m. Pakruojo mieste įkurtas Pakruojo vaikų ir jaunimo klubas prie Pakruojo rajono policijos komisariato. Klubo tikslas – sumažinti neigiamą socialinės aplinkos įtaką nepilnamečiams, suteikiant jiems galimybę turiningai praleisti laisvalaikį.

Pakruojo mieste Priešgaisrinės gelbėjimo tarnyba drauge su Pakruojo rajono savivaldybe vykdo prevencines akcijas, taip pat planuojama steigti ugniagesių savanorių pajėgas.

Apibendrinimas:

- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje didelė problema nedarbas. Lyginant 2011–2015 m. duomenis užimtųjų skaičius padidėjo 13,55 proc., bedarbių skaičius sumažėjo – 25 proc. Didelę įtaką rodiklių pokyčiui turi mažėjantis gyventojų skaičius. Siekiant spręsti darbo vietų trūkumo problemą būtina skatinti verslų steigimą ir plėtrą bei ugdyti gyventojų verslumo lygį.
- ✓ Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Pakruojo raj. savivaldybėje savivaldybėje mažesnis 21,5 proc. už šalies vidurkį bei 6,7 proc. už apskrities vidurkį.
- ✓ Socialinės rizikos šeimų ir jose gyvenančių vaikų skaičius savivaldybėje mažėjo, taip pat ir neįgaliųjų suaugusių asmenų ir vaikų – tai susiję su bendru gyventojų skaičiaus mažėjimu, su

- gyventojų senėjimo tendencija bei sėkmingiau vykdomomis socialinėmis paslaugomis.
- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje socialinių paslaugų poreikis yra didesnis nei galimybės jas teikti. Didėjantis nedarbas bei gyventojų senėjimas didina socialinių paslaugų poreikį. Socialinių paslaugų gavėjų skaičius yra pakankamai didelis, todėl būtina teikti prioritetą kompleksišku socialinių paslaugų teikimui, tam, kad sudaryti miesto gyventojams galimybę gyventi pilnavertį gyvenimą. Svarbu skatinti visuomenines organizacijas aktyviai teikti socialines paslaugas, suteikti visokeriopą pagalbą visuomeniniams partneriams, siekiant sudaryti optimalias sąlygas žmogui jam įprastoje aplinkoje.
 - ✓ Siekiant pagerinti visuomenės sveikatingumo rodiklius, būtina vykdyti gyventojų švietimą sveikatingumo išsaugojimo klausimais. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas sveikam senėjimui, nes slaugos ir priežiūros sistemos paslaugomis daugiausiai naudojasi vyresnio amžiaus asmenys.
 - ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje yra sudaryta palanki aplinka sėkmingam jaunimo politikos įgyvendinimui. Mieste veikia pakankamai daug jaunimo organizacijų.
 - ✓ Pakruojo mieste reikia daugiau dėmesio skirti vietos bendruomenių jaunimo įtraukimui, dirbti su jaunimo bei visuomenės lyderiais, siekiant kuo daugiau rajono jaunimo įtraukti į jaunimo politikos formavimą bei skatinti jaunimą pradėti verslus arba plėtoti turimus, taip mažinant nedarbo lygį jaunimo tarpe.
 - ✓ Pakruojo mieste mažėja bendrojo ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičius, tai susiję su bendru gyventojų skaičiaus mažėjimu.
 - ✓ Šalyje namų ūkių turinčių asmeninių kompiuterių ir interneto prieigą skaičius kaimuose didėja, priešingai nei miestuose. Jaunimo tarpe internetas paplitęs kaip pagrindinė informacijos paieškos priemonė.
 - ✓ Pakruojo mieste vyksta aktyvus kultūrinis gyvenimas, išvystytos užimtumo paslaugos, NVO ir bendruomenių tinklas.
 - ✓ Pakruojo rajono savivaldybės interneto svetainės teikiamų elektroninių paslaugų bei lankomumo skaičius kasmet auga. Svetainėje teikiama informacija aktuali visoms suinteresuotoms šalims.
 - ✓ Pakruojo mieste įgyvendinama saugios aplinkos politika, vykdomos prevencinės akcijos. Mieste dėl neužimtumo (aukštas nedarbo lygis tiek Pakruojo rajone, tiek Pakruojo mieste), alkoholizmo, narkomanijos formuojasi tam tikrų gyventojų grupių antisocialinės nuostatos. Būtina įgyvendinti užimtumą skatinančias iniciatyvas.
-

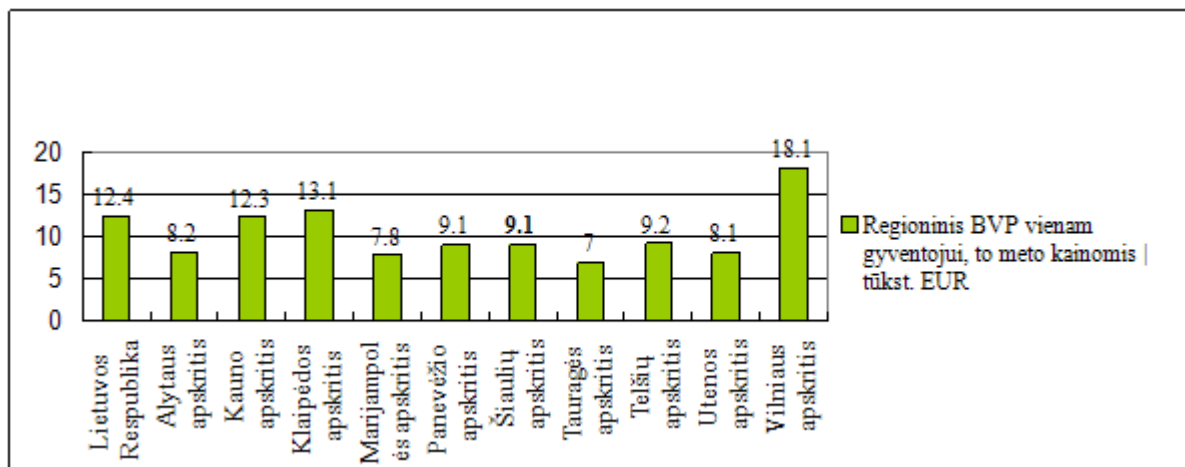
2.3. Ekonominė aplinka

Ekonominė aplinka ir verslas. Siekiant įvertinti Pakruojo raj. savivaldybės ir Pakruojo miesto ekonominį potencialą apžvelgiami rajono makroekonominiai rodikliai juos lyginant su šalies rodikliais.

Bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) yra vienas iš rodiklių, parodantis tam tikros administracinės teritorijos išsivystymo lygį ir raidos tendencijas. BVP apima galutinę prekių ir paslaugų sukurtų tam tikroje teritorijoje per tam tikro laiko tarpą rinkos vertę, t.y. pajamas gautas teritorijos viduje. Lietuvoje šis rodiklis yra analizuojamas tik regionų ir šalies lygiu, todėl šiuo atveju bus nagrinėjama Šiaulių apskritis.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis 2011-2014 metais BVP vienam gyventojui tiek Lietuvoje, tiek Šiaulių apskrityje mažėjo, priešingai nei Vilniaus apskrityje. 2014 m. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis atsilieka ne tik nuo Vilniaus apskrities, bet ir nuo šalies vidurkio. Šiaulių apskrityje

vienam gyventojui teko 9,1 tūkst. Eur BVP, kas sudaro 73,6 proc. šalies BVP vidurkio.

7 paveikslėlis. Regioninis BVP vienam gyventojui, 2014 m.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Materialinės investicijos (toliau – MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. Statistikos departamento duomenimis Šiaulių apskritis pagal MI dydį, tenkantį vienam gyventojui, visą analizuojamą laikotarpį atsilieka nuo šalies vidurkio. 2014 m. duomenimis, Pakruojo raj. savivaldybėje MI tenkančios vienam gyventojui yra vienos iš mažiausių Šiaulių apskrityje, sudaro 73 proc. apskrities vidurkio ir 45 proc. šalies vidurkio.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Akmenės r. sav.	Joniškio r. sav.	Kelmės r. sav.	Radviliškio r. sav.	Šiaulių m. sav.	Šiaulių r. sav.
2011	1674	2284	1390	1163	1729	1207	822	1040	1806	1159
2012	1776	2675	1209	1040	2086	1007	769	1021	1327	1165
2013	2006	2937	1380	1270	1889	910	549	1441	1530	1616
2014 ⁷	1908	2733	1185	875	1125	993	500	985	1662	969

21 lentelė. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Pakruojo raj. savivaldybėje daugiausia MI teko žemės ūkiui, miškininkystei (40,57 proc.), kasybai ir karjerų eksploatavimui, apdirbamajai gamybai (17,97 proc.), elektros, dujų, vandens tiekimui ir atliekų tvarkymui (17,23 proc.). 2013 m. mažiausios MI teko apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklai (0,02 proc.), profesinei, mokslinei ir techninei veiklai (0,03 proc.) ir kitoms ekonominės veiklos rūšims (0,08 proc.).

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) – yra vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių. TUI investuojamai šaliai daro teigiamą poveikį kuriant naujas darbo vietas, taikant naujus vadybos modulius, diegiant modernesnes technologijas, plėtojant šalies eksportą bei stiprinant nacionalinį suverenitetą. Statistikos departamento duomenimis, 2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje TUI, tenkančios vienam gyventojui siekė 1497 Eur. Rodiklis yra beveik 3 kartu mažesnis nei šalies vidurkis, tačiau daugiau nei 2 kartais viršija apskrities rodiklį.

⁷ Išankstiniai duomenys

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Akmenės r. sav.	Joniškio r. sav.	Kelmės r. sav.	Radviliškio r. sav.	Šiaulių m. sav.	Šiaulių r. sav.
2011	3672	8582	569	1280	1826	24	78	120	698	315
2012	4072	9649	597	1630	1775	19	103	124	710	304
2013	4321	10796	636	1616	2106	23	14	144	748	350
2014	4404	11442	707	1497	2147	22	18	152	966	317

22 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Viena iš didžiausių užsienio investuotojų Pakruojo rajone – danų kapitalo įmonė „Idavang“, kuri vykdo kiaulių auginimo veiklą.

Ūkio subjektai. Statistikos departamento duomenimis 2015 m. Pakruojo raj. įregistruoti 795 ūkio subjektai, tačiau veikiantys 501.

Metai	Lietuvos Respublika	Šiaulių apskr.	Vilniaus apskr.	Akmenės r. sav.	Joniškio r. sav.	Kelmės r. sav.	Pakruoj o r. sav.	Radviliškio r. sav.	Šiaulių m. sav.	Šiaulių r. sav.
2011	105539	8901	35698	471	601	723	536	762	4816	992
2012	102176	8651	34869	472	589	678	520	744	4686	962
2013	104891	8733	36317	469	609	675	532	787	4642	1019
2014	110813	8994	39215	480	626	698	546	816	4737	1091
2015	111565	8567	42459	432	536	625	501	813	4623	1037

23 lentelė. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje, vnt.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Smulkus ir vidutinis verslas. Statistikos departamento duomenimis 2015 m. pr. Pakruojo raj. savivaldybėje veikė 244 mažos ir vidutinės įmonės, tai sudarė apie 48,7 proc. visų veikusių ūkio subjektų. Šiaulių apskrityje mažos ir vidutinės įmonės sudarė 59,2 proc., šalyje – 68,2 proc. Tai vienas žemiausių rodiklių tarp Šiaulių apskrities savivaldybių.

Metai	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Akmenės r. sav.	Joniškio r. sav.	Kelmės r. sav.	Radviliškio r. sav.	Šiaulių m. sav.	Šiaulių r. sav.
2011	66534	25071	4894	255	200	283	370	409	2754	623
2012	62586	24141	4570	232	192	265	323	381	2596	581
2013	65461	26070	4596	227	191	264	319	390	2605	600
2014	67943	27545	4675	232	191	275	323	407	2616	631
2015	76076	32122	5075	244	218	288	332	448	2858	687

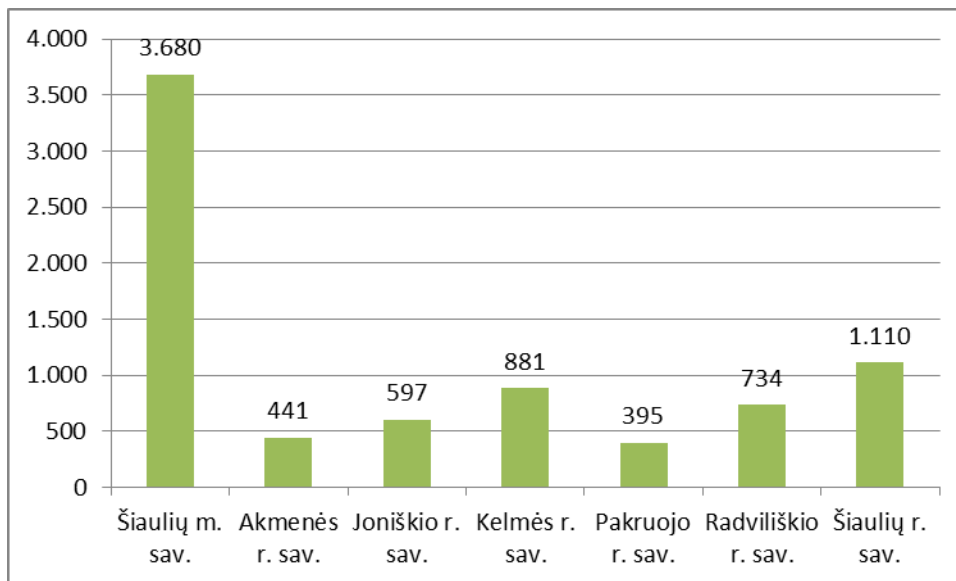
24 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje, vnt.

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, didžiausią dalį veikiančių mažų ir vidutinių įmonių 2015 m. pradžioje pagal ekonominės veiklos rūšis Pakruojo rajone sudarė didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto – 32,8 proc. (80 įmonių), žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės – 16,4 proc. (40 įmonių), apdirbamosios gamybos – 13,5 proc. (33 įmonės) ir transporto ir saugojimo – 13,1 proc. (32 įmonės). Didžioji dalis mažų ir vidutinių įmonių 46,3 proc. buvo uždarnosios akcinės bendrovės (113 bendrovių), 39,8 proc. – individualios

įmonės (97 įmonės), 5,7 proc. žemės ūkio bendrovės (14 bendrovių).

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus skaičius 2015 m. Pakruojo raj. Savivaldybėje buvo mažiausias lyginant visas Šiaulių apskrities savivaldybes. Analizuojamu laikotarpiu lengvatos buvo pritaikytos 29 proc. juos įsigijusių asmenų. Gyventojų 2015 m. gruodžio mėn. vykdžiusių individualią veiklą pagal pažymą skaičius buvo 342 t.y. 10,7 proc. daugiau nei 2014 m. pabaigoje.

8 paveikslėlis. Gyventojų įsigijusių verslo liudijimus skaičius, 2015 m.

Šaltinis: <http://vmi.lt/>

Verslas – vienas svarbiausių ekonomikos plėtros variklių, užtikrinantis naujų darbo vietų kūrimą, spartinantis BVP.

Analizuojant Šiaulių regiono ITV programos duomenis matome, kad Šiaulių regiono savivaldybės (be Šiaulių miesto savivaldybės) pasižymi žemu verslumo lygio rodikliu (apskaičiuojamu pagal veikiančių įmonių skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų), joms būdinga aukšta priklausomybė nuo bazinių ekonomikos sektorių (žemų ir vidutinių technologijų pramonės ir žemės ūkio). Verslumo lygis Šiaulių regione (skaičiuojant be Šiaulių miesto savivaldybės) 2015 m. sausio 1 d. siekė tik 12,3 veikiančios įmonės tūkstančiui gyventojų (48 proc. šalies vidurkio), ir, skaičiuojant be 5 didžiųjų miestų savivaldybių, buvo mažiausias tarp visų šalies regionų. Verslumo lygio augimo tendencija taip pat buvo lėtesnė už vidutinę šalyje – veikiančių įmonių skaičius/ tūkstančiui gyventojų Šiaulių regione nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2015 m. sausio 1 d. paaugo 13 proc., šalyje per tą laikotarpį – 19 proc. Artimesnį šalies ir kitų regionų rodikliui verslumo lygį (be Šiaulių miesto savivaldybės) turėjo tik Šiaulių rajono savivaldybė (16,5), kitose regiono savivaldybėse šis rodiklis buvo labai žemas ir ženkliai nesiskyrė, siekė nuo 10,3 (Akmenės rajono savivaldybėje) iki 11,5 (Radviliškio rajono savivaldybėje).

Pakruojo raj. savivaldybė pagal galimybes prisideda prie verslo plėtojimo – taiko mokesťines lengvatas verslo subjektams.

Įmonių bankrotas. Remiantis Įmonių bankroto valdymo departamento duomenimis, šiuo metu Pakruojo raj. savivaldybėje vykdomos 5 bankroto procedūros, iš kurių 2 Pakruojo mieste. 2015 m. 6 bankroto procedūros yra baigtos, iš kurių 2 Pakruojo mieste.

VšĮ Pakruojo verslo informacijos centras. Pakruojuje veikia VšĮ Pakruojo verslo informacijos centras (toliau – Centras), kurio tikslas yra tenkinti viešuosius interesus vykdant konsultacines, švietimo,

mokymo paslaugas, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą.

Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondas. Pakruojo raj. veikia Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondas (toliau – SVV fondas), skirtas palankios verslo plėtros ir spartesnės rajono ekonomikos augimo sąlygų sudarymui, vietinių iniciatyvų skatinimui ir naujų darbo vietų kūrimui. SVV fondas remia vidutines, mažas ir labai mažas įmones, verslininkus, ūkininkus, nevalstybines verslininkų organizacijas. 2011–2015 m. laikotarpiu SVV fondo lėšomis paremtos 20 įmonių/įstaigų. 2014 m. iš šio verslo rėmimo fondo buvo skirta finansinė parama trimis įmonėms už 16 naujai įkurtų darbo vietų. Tiek 2014 m. tiek 2015 m. SVV įmonių finansavimui skirta 14481 eurų⁸.

Statyba ir gyvenamasis fondas.

Statyba. Statyba yra svarbus sektorius miesto ūkio struktūroje. Statybų sektoriaus plėtra tiesiogiai priklauso nuo pritrauktų materialinių investicijų kiekio – kai investicijos didelės, statyba klesti. Be investicijų statybos sektoriaus perspektyvos dar priklauso nuo gyventojų perkamosios galios, naujų smulkių ir vidutinių įmonių steigimo.

Statistikos departamento duomenimis 2014 m. Pakruojo raj. veikė 9 statybos įmonės ir bendrovės. Rajone veikusių statybos įmonių ir bendrovių skaičius buvo mažiausias tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių. 2011–2014 m. laikotarpiu statybos įmonių ir bendrovių skaičius sumažėjo nuo 12 iki 9.

2011–2014 m. Pakruojo raj. mažėjo gyvenamųjų pastatų statyba: 2011–2012 m. pastatyta po 10 gyvenamųjų pastatų, 2013–2014 m. po 3 gyvenamuosius pastatus. 2014 m. tai sudaro 0,07 proc. šalies rodiklio ir 1,2 proc. Šiaulių apskrities rodiklio.

Metai	Rodiklis	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskr.	Šiaulių apskr.	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.
2011	Pastatų skaičius	3733	1197	322	10	5
	Pastatų tūris	3641.6	1181	309.3	7.6	9.8
2012	Pastatų skaičius	3198	1164	261	10	9
	Pastatų tūris	3307.5	1490.7	204	12.9	5.6
2013	Pastatų skaičius	3467	1365	245	3	4
	Pastatų tūris	3720.8	1794.8	198.8	2.6	2.4
2014	Pastatų skaičius	4456	1678	250	3	13
	Pastatų tūris	4756.5	2234.3	210	2.1	9.4

25 pav. Baigtų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius, vnt. ir tūris, tūkst. m³

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis 2011–2014 m. negyvenamųjų pastatų statyba Pakruojo raj. mažėjo taip pat. Pakruojo raj. savivaldybėje 2015 m. išduota 12 leidimų negyvenamųjų pastatų statybai (2011 m. išduota 18 leidimų; 2012 m. – 16; 2013 m. – 13; 2014 m. – 9). 2011 m. Pakruojo raj. pastatytas 31 negyvenamasis pastatas, 2014 m. – 3 pastatai arba 90 proc. mažiau. 2014 m. negyvenamųjų pastatų statyba sudaro 0,3 proc. šalies rodiklio ir 1,1 proc. Šiaulių apskrities rodiklio.

Metai	Rodiklis	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Šiaulių apskritis	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.
2011	Pastatų skaičius	3330	1418	175	31	25
	Pastatų tūris	4043	1228.4	195.4	13.2	23.3
2012	Pastatų skaičius	1211	400	107	14	8

⁸ Remiantis Pakruojo r. sav. 2014-2016 bei 2015-2017 m. strateginiais veiklos planais.

	Pastatų tūris	3074.7	1086	348.4	10.5	22
2013	Pastatų skaičius	889	222	88	8	8
	Pastatų tūris	5392.4	1783.9	508.3	39.4	45.9
2014	Pastatų skaičius	1070	264	96	3	15
	Pastatų tūris	5298.2	1679.9	508.6	9.3	48.5

26 pav. Baigtų statyti negyvenamųjų pastatų skaičius, vnt. ir tūris, tūkst. m³

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Gyvenamasis fondas. Statistikos departamento duomenimis 2014 m. bendras Pakruojo raj. savivaldybės gyvenamasis fondas sudarė 726,1 tūkst. m², šalyje – 87901,1 tūkst. m², Šiaulių apskrityje – 8599,6 tūkst. m². 2014 m. tik 26,4 proc. Pakruojo raj. savivaldybės gyvenamojo fondo buvo miesto vietovėse, 73,6 proc. kaimo vietovėse, todėl galima teigti, kad Pakruojo raj. labiau orientuotas į kaimo išvystymą. Visose analizuojamose teritorijose gyvenamojo fondo rodiklis 2011–2014 m. laikotarpyje augo.

Metai	Lietuvos Respublika		Vilniaus apskritis		Šiaulių apskritis		Pakruojo r. sav.		Joniškio r. sav.	
	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas
2011	54206.7	30983.7	16708.9	5313.5	5019.8	3433.1	190.4	529.5	340.6	450.7
2012	54512.1	31297.2	16979.8	5390.4	5010	3451.2	191.6	530.6	337.3	452.3
2013	54932.7	31891.8	17065.7	5548.2	5061.4	3487.1	191.6	532.7	341.4	454.2
2014	55481.2	32419.9	17373.8	5719.5	5082.9	3516.7	191.9	534.2	339.2	456.0

27 lentelė. Gyvenamasis fondas metų pabaigoje, tūkst. m²

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

2014 m. naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, Pakruojo raj. savivaldybėje buvo 33,7 m², rodiklis didesnis nei šalyje (30,1m²) ir Šiaulių apskrityje (30,5m²). 2011–2014 m. laikotarpiu šis rodiklis didėjo visose analizuojamose teritorijose.

Metai	Lietuvos Respublika		Vilniaus apskritis		Šiaulių apskritis		Pakruojo r. sav.		Joniškio r. sav.	
	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas
2011	27	31	26.5	30.2	27.4	30.5	29	31.9	30	31.7
2012	27.4	31.9	26.9	31	27.7	31.4	29.8	32.9	30.5	32.7
2013	27.8	32.9	26.9	32.2	28.4	32.5	30.3	34	31.5	33.7
2014	28.3	33.8	27.3	33.3	28.8	33.4	30.5	35	31.9	34.6

28 lentelė. Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m²

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Statistikos departamento duomenimis 2014 m. Pakruojo raj. savivaldybėje asmenų (šeimų) buvusių sąrašuose socialiniam būstui gauti skaičius buvo 191, išnuomotas savivaldybės socialinis būstas 14 asmenų. Pakruojo raj. savivaldybėje 2011 - 2014 m. asmenų (šeimų), buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, skaičius augo ir atitiko bendras šalies ir apskrities tendencijas, tačiau išnuomojamų būstų skaičius mažėjo.

Metai	Rodiklis	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Šiaulių apskritis	Pakruojo r. sav.	Joniškio r. sav.
-------	----------	---------------------	--------------------	-------------------	------------------	------------------

2011	Išnuomotas socialinis būstas	949	112	202	39	57
	Buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti	30484	8100	2773	155	342
2012	Išnuomotas socialinis būstas	1086	136	177	20	40
	Buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti	31584	8420	2946	173	338
2013	Išnuomotas socialinis būstas	1053	106	169	13	31
	Buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti	32542	8778	3025	187	315
2014	Išnuomotas socialinis būstas	1165	155	181	14	39
	Buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti	32815	8914	3067	191	318

29 lentelė. Asmenims (šeimoms) išnuomotas savivaldybių socialinis būstas ir asmenys (šeimos), buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, metų pabaigoje

Šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/>

Turizmas ir kultūros paveldas. Pakruojo raj. kultūrinis ir gamtinis turizmo potencialas nėra iki galo išnaudotas. Pakruojo raj. plėtros dokumentuose viena iš strateginio vystymo kryptių – turizmo vystymas, susietas su naujo įvaizdžio formavimu, orientuotu į tarprajoninį, tarpregioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą. Šiuo metu rajone pasigendama didesnio turizmo paslaugų teikėjų bendradarbiavimo, skirto kokybiškam turizmo infrastruktūros plėtojimui bei turistų skaičiaus didinimui. Pasinaudojus kitų regionų – Anykščių, Biržų pavyzdžiu – įkūrus turizmo klasterius, kurių tikslai didinti turistų srautus, kurti laisvalaikio pramogų paketus bei turizmo paslaugų paketus skirtus užsienio turistams galima būtų skatinti verslo įmonių plėtrą, jas stiprinti, kurti darbo vietas turizmo sektoriuje, išlaikyti bei didinti turistų srautus ir skatinti domėjimąsi Pakruojo miestu ir jo apylinkėmis.

Apgyvendinimo paslaugos yra vienas iš svarbiausių turizmo paslaugų komplekso elementų vartotojui, kadangi apgyvendinimo paslaugų pasiūla ir kokybė gali nulemti turisto kelionės trukmę, kitų, susijusių paslaugų ir pramogų pasirinkimą, kelionės maršrutą ir apsisprendimą dar kartą sugrįžti į tą pačią vietovę. Viena iš svarbiausių turizmo infrastruktūros dalių – apgyvendinimo įstaigų tinklas. Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis Pakruojo mieste yra 1 apgyvendinimo įstaiga – svečių namai „Kruoja“, kurioje apgyvendintų asmenų skaičius augo: 2012 m. – 546 asm., 2013 m. – 630 asm., 2014 m. – 668 asm. Pagal poreikį apgyvendinimo paslaugas Pakruojo mieste taip pat teikia kitos NVO organizacijos.

Maitinimo paslaugos, kaip ir apgyvendinimas yra svarbi turizmo paslaugų sudėtinė dalis. Išplėtotas maitinimo įstaigų tinklas, europietiškus standartus atitinkanti paslaugų kokybė ir geras maistas, sudaro teigiamą vietovės turistinį įvaizdį ir skatina pajamų iš turizmo augimą. Mieste yra 8 maitinimo įstaigos.

Pakruojo raj. veikia VŠĮ Pakruojo verslo informacijos centras (toliau – Pakruojo VIC), kurio pagrindinės funkcijos yra turizmo ir verslo plėtros skatinimas. Pakruojo dvaro centriniuose rūmuose įsikūręs turizmo padalinys, kuriame Pakruojo rajono svečiai ir turistai gali gauti visą reikalingą informaciją apie rajono lankytinus objektus, rajone vykstančius renginius, įsigyti suvenyrų. Pakruojo VIC duomenimis Pakruojo mieste 2012 m. apsilankė 8801 turistas, 2013 m. – 9539 turistai, 2014 m. – 7109 turistai.

Vienas iš žymiausių kultūros paveldo objektų Pakruojo mieste yra Pakruojo sinagoga – seniausia

iki šių dienų Lietuvoje išlikusi medinė sinagoga, pastatyta 1801 m. Miestą puošia iškili 1887 m. pastatyta Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia. Miesto centre yra Pakruojo senoji gaisrinė – valstybės saugomas istorijos paveldo objektas.

Daugiausia turistų dėmesio rajone sulaukia klasicistinio stiliaus Pakruojo dvaro ansamblis – didžiausia dvaro sodyba Lietuvoje savo statinių skaičiumi. Turistų gausiai lankoma ir Linkuvos Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčia bei karmelitų vienuolynas (XVII–XVIII a.), Žeimelio urbanistikos centras (XVI–XIX a.), pirmojo Lietuvos fiziko chemiko Teodoro Grotuso (1785–1822) kapavietė Gedučių kaime (Guostagalio sen.), kompozitoriaus Juozo Pakalnio (1912–1948) gimtinė Veselkiškių kaime (Linkuvos sen.), Rozalimo Švč. Mergelės Marijos bažnyčia ir dievdirbio J. Danausko (1855–1937) sukurtos skulptūros, Vytauto paminklas (sukurtas 1930 m., autorius A. Nesavas) Bardiškių kaime (Žeimelio sen.), kunigaikštienės Birutės paminklas (sukurtas 1930 m., autorius A. Nesavas) Lauksodžio kaime (Žeimelio sen.).

Prie rajono kultūrinio plėtojimo priskiriamos ir tradicinės šventės, kurios perauga į regioninius renginius (folkloro šventė „Žiemgala“, liaudies muzikantų šventė „Pupų Dėdės armonika“, chorų šventė „Aušra aušrelė“, pučiamųjų orkestrų šventė, mėgėjų teatrų ir Kluono teatro šventė, Knygos šventė, skrabalininkų šventė „Medinis žirgelis“). Gausaus žiūrovų skaičiaus kasmet sulaukia motokroso varžybos Petrašiūnų motokroso trasoje. Pakruojo dvare vyksta vienintelis ir didžiausias Lietuvoje „Amatų, muzikos ir alaus festivalis“, tvirtai įleidęs šaknis giliomis aludarystės bei amatininkystės tradicijomis garsėjančiame Pakruojo krašte. Šis unikalus renginys kasmet sulaukia daugiau kaip 10 000 įvairaus amžiaus dalyvių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš užsienio.

Miesto susisiekimas. Remiantis Pakruojo raj. Savivaldybės duomenimis 2015 m. Pakruojo mieste visuomenei būtinus vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutus aptarnavo 3 vežėjai: AB „Pakruojo autotransportas“ V. Prankevičiaus individuali įmonė K. Matulio individuali įmonė. Pakruojo miesto teritorijos bendrojo plano sprendiniais, gyvenamos teritorijos Pakruojo miesto ribose nesiekia minimaliojo viešojo keleivinio susisiekimo būtiną tinklo tankio, todėl čia ganėtinau paplitęs keliavimas pėsčiomis bei važinėjimas dviračiu. Be keliavimo pėsčiomis, pastebimas ganėtinau aukštas naudojimosi dviračiais lygis. Pastaraisiais metais itin auga dviračio kaip susisiekimo priemonės populiarumas. Tai lemia sąlyginai žema transporto priemonės kaina, pigus jos išlaikymas, ekologiškumas. Tačiau neigiamos įtakos aktyvesniam dviračių naudojimui bei keliavimui pėsčiomis turi silpnai išvystytas pėsčiųjų ir dviračių takų tinklas, kuris jungia tik pavienes atkarpas miestuose ar tarp gyvenviečių. Nenutrūkstamo pėsčiųjų ir dviračių takų tinklo nėra ir Pakruojo mieste.

Apibendrinimas:

- ✓ Pakruojo miestas priklauso Pakruojo raj. savivaldybei ir Šiaulių apskričiai, kuri pagal sukuriamą BVP yra šešta iš dešimties apskričių.
- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje mažėja MI, tai rodo savininkų mažėjančią norą plėstis ir atsinaujinti. MI tenkančios vienam gyventojui yra vienos iš mažiausių Šiaulių apskrityje.
- ✓ Vertinant TUI vienam gyventojui Pakruojo raj. savivaldybėje buvo antra tarp Šiaulių apskrities savivaldybių, tačiau TUI analizuojamojo laikotarpio pabaigoje mažėjo.
- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje mažų ir vidutinių įmonių skaičius mažėja, tai vienas žemiausių rodiklių tarp Šiaulių apskrities savivaldybių. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad verslo plėtra nėra pakankama.
- ✓ Pakruojo rajono savivaldybėje veikia SVV rėmimo fondas, kurio lėšomis 2011–2015 m. laikotarpiu paremtos 20 įmonių/įstaigų.
- ✓ Pakruojo raj. savivaldybėje analizuojamuoju laikotarpiu asmenų (šeimų) skaičius, buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, augo, tačiau asmenų (šeimų) skaičius, kuriems išnuomotas socialinis būstas, mažėjo.

- ✓ Norint pritraukti daugiau svečių reikia vystyti naujus turistų traukos objektus, pvz. vystyti lauko pramogų paslaugas ir kt. bei pagalbėti apie steigimą turizmo ir verslo subjektus vienijančios organizacijos, kuri padėtų pritraukti ir išlaikyti turistų srautus ir skatintų domėjimąsi Pakruojo miestu ir jo apylinkėmis.
- ✓ Pakruojo miestas išsiskiria patogia geografine padėtimi - atstumu nuo didžiųjų šalies miestų. Mieste paplitę du pagrindiniai susisiekimo būdai – pėsčiomis ir dviračiu, tačiau infrastruktūra nėra išvystyta.

Naudojant stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizės metodą (toliau – SSGG), aptariant esamos situacijos analizės rezultatus strateginio plėtros plano parengimo darbo grupėse, identifikuoti pagrindiniai veiksniai, kurie suskirstyti į stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes. Žemiau pateikiama detalesnė informacija išskiriant pagrindinius veiksnius ir juos pagrindžiančius statistinius duomenis.

Stiprybės	
1. Patraukli gyvenamoji vietovė gyventojams ir turistams	Pakruojo miestas įsikūręs patrauklioje gyventi vietoje (žiūr. 2.1 Geografinė aplinka).
2. Aktyvi bendruomenių ir NVO veikla	Pakruojo mieste veikia 12 visuomeninių organizacijų, 14 jaunimo organizacijų, 17 sporto klubų.
3. PMVVG bendradarbiavimas su verslo sektoriumi, viešuoju sektoriumi ir miesto bendruomenėmis	PMVVG nariai yra trijų sektorių atstovai.
4. Mažėjantis socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius	Pakruojo raj. savivaldybės duomenimis, mažėja Socialinės rizikos šeimų skaičius (2011 m. priklausė 162 šeimos, 2014 m. – 138 šeimos), socialinės rizikos vaikų skaičius (2011 m. priklausė 91 vaikas, 2014 m. – 50 vaikų), globojamų vaikų skaičius (2011 m. buvo globojamas 181 vaikas, 2014 m. – 163 vaikai), neįgaliųjų suaugusių ir vaikų skaičiaus (2011 m. užregistruoti 3 897 neįgalūs suaugę asmenys ir 228 vaikai, 2014 m. – 3061 suaugęs asmuo ir 208 vaikai).
5. Nemažas skaičius socialines paslaugas teikiančių įstaigų	Vadovaujantis Socialinių paslaugų plėtros planu Pakruojo raj. savivaldybėje veikia 21 socialines paslaugas teikiantis įstaiga ar organizacija. Pakruojo seniūnijoje veikia 6 socialinės įstaigos.
6. Nemažas vykstančių renginių skaičius	Vadovaujantis www.pakruojis.lt skelbiama informacija mieste kiekvienais metais vyksta daug įvairių renginių, pritraukiančių miestelio gyventojus. Vykstantys renginiai didina gyventojų įsitraukimą į bendruomenės gyvenimą bei skatina bendravimą ir socialinę integraciją.
Silpnybės	
1. Spartus darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas didinantis demografinės senatvės koeficientą.	Remiantis Statistikos departamento duomenimis, mažėja darbingo amžiaus gyventojų dalis bei didėja pensinio amžiaus gyventojų skaičius. 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojai sudarė 60,1 proc. (2014 m. 60,0 proc.), vaikai (iki 15

	metų amžiaus) – 15,7 proc. (2014 m. – 15,9 proc.), pensinio amžiaus žmonės – 24,3 proc. (2014 m. – 24,1 proc.) visų gyventojų.
2. Aukštas nedarbo lygis	Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, Pakruojo rajono savivaldybėje lygis siekia 7 proc. Tai lemia ir jaunimo nenoras pasilikti mieste bei formuoti tam tikrų gyventojų grupių neigiamas socialinės nuostatas.
3. Naujų socialinių paslaugų ir motyvacinių priemonių poreikis	Didėjantis nedarbas bei gyventojų senėjimas didina socialinių paslaugų poreikį. Taip pat socialinių paslaugų paklausa yra didesnė nei galimybės (žiūr. 7 lentelė). Atsižvelgus ir į nemažą socialinių paslaugų gavėjų skaičių būtina teikti prioritetą kompleksišku socialinių paslaugų teikimui, įtraukiant naujas socialines paslaugas smurto aukoms (2015 m. užregistruota 21 smurto atvejis.) ir kt. gyventojams pagal poreikį tam, kad sudaryti miesto gyventojams galimybę gyventi pilnavertį gyvenimą.
4. Informacijos apie socialines paslaugas stygius	Gyventojų apklausos duomenys parodė, kad mieste trūksta informacijos apie teikiamas socialines paslaugas.
5. Santykinai žemas gyventojų verslumo lygis	Vadovaujantis Šiaulių regiono ITV programos duomenis, Šiaulių regione verslumo lygio augimo tendencija lėtesnė už vidutinę šalyje. Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis gyventojų įsigijusių verslo liudijimus bei vykdančių veiklą pagal individualios veiklos pažymą skaičius buvo mažiausias apskrityje.
6. Neišvystyta turizmo paslaugų pasiūla.	Turistų skaičius Pakruojo mieste mažėja (2013 m. apsilankė 9539 turistai, 2014 m. – 7109 turistai). Lankytinų objektų ir pramogų mieste skaičius pakankamai mažas taip pat.
Galimybės	
1. Gyventojų švietimo sveikatingumo klausimais programų įgyvendinimas, vadovaujantis nacionalinėmis programomis.	Gyventojų apklausos duomenimis, sveikatos paslaugos Pakruojo rajono savivaldybėje bendrai yra vertinamos gerai. Iš sveikatos paslaugas teikiančių institucijų teikiamų paslaugų aspektų palankiausiai vertinama medicinos darbuotojų bendravimo kultūra bei medicinos darbuotojų kompetencija ir darbo išmanymas. Pasitelkiant medicinos darbuotojus, kuriais pasitiki gyventojai būtų galima skleisti naujausią informaciją sveikatingumo klausimais ir tokiu būdu mokinti gyventojus rūpintis savimi. Tai suteiks galimybę sumažinti socialinių bei sveikatos apsaugos paslaugų poreikį.
2. Gyventojų verslumo lygio kėlimas	Pakruojo raj. savivaldybėje mažų ir vidutinių įmonių skaičius mažėja, tai vienas žemiausių rodiklių tarp Šiaulių apskrities savivaldybių. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad verslo plėtra nėra pakankama. Pasikviečiant ekspertus, turinčius tiek vidinės, tiek tarptautinės verslumo įgūdžių patirties, pasinaudojant 2014-2020 metų struktūrinių fondų parama verslo skatinimui, galima pasiekti verslo įmonių steigimosi rodiklio augimo.
3. Nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų plėtra	Lietuvos demografiniai pokyčiai (gyventojų senėjimas ir mažėjimas) paskatino valdžios institucijas į planus kaip siekiamybę įtraukti perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės globos. Pakruojoje socialinių paslaugų gavėjų skaičius yra pakankamai didelis, todėl būtina teikti prioritetą kompleksišku socialinių

	<p>paslaugų teikimui arti namų, pasitelkiant veikiančias miestelyje NVO.</p>
<p>4. Priemonių, skatinančių jaunimo užimtumą įgyvendinimas</p>	<p>Vadovaujantis statistikos departamento duomenimis, mažėja darbingo amžiaus gyventojų dalis bei didėja pensinio amžiaus gyventojų skaičius (žiūr. Silpnybės), kas sukelia rimtas demografines ir ekonomines problemas. Siekiant išlaikyti esamus ir pritraukti naujus gyventojus būtina investuoti į gyvenimo kokybės gerinimą bei užimtumo galimybių vystymą, tam į pagalbą pasitelkiant vietos bendruomenes.</p>
<p>5. Savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas remiantis tiek nacionaline tiek tarptautine patirtimi.</p>	<p>Pakruojo raj. savivaldybės jaunimo reikalų tarybos 2014-2015 m. vykdytos apklausos „Jaunimo informavimo sistema“ duomenimis, jaunimas apklausos metu išskyrė savanorystę kaip vieną iš trijų labai reikalingų veiklų. Šių veiklų pagrindu yra galimybė skatinti keisti gyventojų požiūrį į socialinės rizikos grupes bei mažinti socialinę atskirtį mieste.</p> <p>Šalies mastu savanorystė yra pakankamai sėkmingai plėtojama. Pritaikant didesniuose miestuose išplėtotas idėjas bei savanorystės skatinimo priemones galima būtų pritraukti į šią veiklą nemažai savanorių ir Pakruojuje.</p>
<p>Grėsmės</p>	
<p>1. Mažėjantis miesto gyventojų skaičius</p>	<p>2011-2015 m. laikotarpiu Pakruojo mieste gyventojų skaičius sumažėjo 5,12 proc.</p>
<p>2. Įdarbinimo galimybių mažėjimas dėl nepakankamos verslo plėtros sąlygotos nepakankamų išorės investicijų</p>	<p>Esant dideliame nedarbo lygiui bei nepakankamai išvystytam gyventojų verslumo lygiui (mažos ir vidutinės įmonės, tai sudarė apie 48,7 proc. visų veikusių ūkio subjektų. Šiaulių apskrityje ir tai vienas žemiausių rodiklių tarp Šiaulių apskrities savivaldybių bei gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus skaičius (395) 2015 m. Pakruojo raj. savivaldybėje taip pat buvo mažiausias lyginant visas Šiaulių apskrities savivaldybės vidurkiu (be Šiaulių miesto) - 693)</p>

3.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

Pakruojo miesto plėtros strategijoje yra išskirti 2 prioritetai, atitinkantys miesto viziją. Jais siekiama didinti miesto patrauklumą ir skatinti gyventojus imtis verslo, plėsti užimtumo galimybes, mažinti nedarbą bei gerinti gyvenimo kokybę.

I prioritetas. Aktyvaus užimtumo iniciatyvų, skirtų nedarbo mažinimui, vystymas;

II prioritetas. Socialinių ir kitų paslaugų skirtų socialinės atskirties mažinimui ir bendruomeniškumo didinimui plėtra.

Žemiau lentelėje pateikiami tikslai, uždaviniai ir planuojami rezultatai. Detalesnė tikslų ir uždavinių analizė pateikiama prieduose.

1.TIKSLAS - Didinti miesto gyventojų įsidarbinimo galimybes.	
Planuojami efekto rodikliai:	✓ Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Pakruojo rajono savivaldybėje, 8,5 proc
Planuojami rezultato rodikliai:	✓ BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, 10 proc.
Įgyvendinimo terminas:	2016 – 2022 m.
1.1.Uždavinys	<i>Vykdyti veiklas skirtas gyventojų darbinių įgūdžių ugdymui (Uždavinių alternatyvų analizė pateikiama priede Nr.)</i>
Planuojami produkto rodikliai:	✓ BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) – 50 asm. ✓ Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius – 4 projekt
1.2.Uždavinys	<i>Skatinti verslo subjektų įsikūrimą ir plėtrą</i>
Planuojami produkto rodikliai:	✓ BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) – 100 asm. ✓ Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius – 13 projekt
2. TIKSLAS - Didinti asmenų patiriančių socialinę atskirtį integraciją į visuomenę gerinant jų gyvenimo kokybę.	
Planuojami efekto rodikliai:	✓ Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.).
Planuojami rezultato rodikliai:	✓ Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis sumažėjo dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose) – 10 proc.
Įgyvendinimo terminas:	2016 – 2022 m.
2.1.Uždavinys	<i>Skatinti priemones, skirtas socialinėje atskirtyje esančių asmenų</i>

	<i>integracijai</i>
Planuojami produkto rodikliai:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) - 50 asm. ✓ Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius – 5 projekt.
2.2. Uždavinys	<i>Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, paslauga</i>
Planuojami produkto rodikliai:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) - 50 asm. ✓ Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius – 3 projekt.

Strategijos integruotumas.

Europos Sąjungoje ir Lietuvoje galiojanti teisinė bazė bei politiniai veiksniai tiesiogiai turi įtakos šalies miestų plėtrai. Ilgalaičių ES ar Lietuvos Respublikos planavimo dokumentų nuostatos pereina į trumpesnės trukmės planavimo dokumentus, savivaldybių strateginio planavimo dokumentus. Atsižvelgiant į tai, 2014 m. balandžio 24 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginis plėtros planas ir parengtas vadovaujantis 2010 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos patvirtinta strategija „Europa 2020“, 2012 m. gegužės mėn. Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012 m. lapkričio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta 2014-2020 m. Nacionaline pažangos programa, 2014 m. birželio 20 d. Europos Komisijos patvirtinta Partnerystės sutartimi, 2014 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos patvirtinta 2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa, 2013 m. gruodžio 3 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos sprendimu patvirtintu Šiaulių regiono 2014–2020 metų plėtros planu, 2008 m. rugsėjo 25 d. Pakruojo rajono Tarybos sprendimu patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, 2013 m. vasario 21 d. Pakruojo rajono Tarybos sprendimu patvirtintu Pakruojo miesto teritorijos bendruoju planu, LR vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1V-715 patvirtinta Šiaulių regiono integruotoje teritorijų vystymo programa.

Pakruojo rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginis plėtros planas buvo pagrindinis dokumentas rengiant Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2015 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T-47 patvirtintą Pakruojo rajono savivaldybės 2015–2017 metų strateginį veiklos planą bei Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-96 patvirtintą Pakruojo rajono savivaldybės 2015 m. Socialinių paslaugų planą. Rengiant šį dokumentą buvo parengti Pakruojo rajono seniūnijų strateginiai plėtros planai – iš viso 8 strateginiai plėtros planai. Seniūnijų strateginiai plėtros planai siejasi su bendra Pakruojo rajono savivaldybės plėtros strategija, juose numatytos priemonės perkeltos į Pakruojo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginį plėtros planą.

Strategija atitinka ***LR vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1V-715 patvirtintoje Šiaulių regiono integruotoje teritorijų vystymo programoje*** siekiamo tikslo Padidinti Šiaulių regiono tikslinių teritorijų gyventojų užimtumą, gerinant patrauklumą gyvenimui, darbui ir investicijoms uždavinį Padidinti ūkinės veiklos įvairovę, gerinant gyvenamąją aplinką, skatinant naujų įmonių steigimą ir darbo vietų kūrimą, kurio numatoma Socialinę atskirtį mažinančių, užimtumą ir verslumą bei bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos kūrimą skatinančių priemonių įgyvendinimas. Tikslo pasiekimo rezultatas - padidėjęs užimtųjų ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Šiaulių regiono

savivaldybėse, verslumo lygis.

Strategija atitinka *Šiaulių regiono plėtros tarybos 2013 m. gruodžio 3 d. sprendimu Nr. 51/5S-76 patvirtintame Šiaulių regiono 2014-2020 metų plėtros plane* numatyto prioriteto Pažangi ir pilietiška visuomenė tikslo Užtikrinti gyventojų gerovę uždavinius – Didinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir kokybę, mažinti socialinę, kultūrinę ir skaitmeninę atskirtį; Skatinti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikatą, kurių įgyvendinimui Suaugusiųjų socialinės ir skaitmeninės atskirties mažinimas, didinant ir panaudojant neformalaus švietimo galimybes, Išsaugoti ir stiprinti gyventojų sveikatą, vykdyti ligų prevenciją.

Strategija atitinka *Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 24 d. sprendimu Nr. T-166 patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginio plėtros plano II* prioriteto Veiklios ir solidarios visuomenės plėtra tikslo Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas uždavinį Efektyviai organizuoti socialinių paslaugų teikimą, kuriame išskiriama Pakruojo mieste socialinių paslaugų plėtra. Taip pat atitinka šio tikslo uždavinių Skatinti socialinę integraciją ir teikti kokybiškas paslaugas, kuriame numatyta Socialinės integracijos ir reabilitacijos programų įgyvendinimas ir uždavinį Siekti gyventojų sveikatingumo rodiklių gerėjimo, efektyviai organizuojant sveikatos priežiūros įstaigų darbą, kuriame numatyta Prevencinių sveikatos programų kūrimas ir įgyvendinimas. Strategija atitinka II prioriteto tikslo Viešojo saugumo didinimas uždavinį Šviesti ir informuoti visuomenę, kuriame numatyta Visuomenės švietimas sveikatinimo klausimais, Visuomenės švietimas psichologinės pagalbos teikimo klausimais.

Strategija atitinka III prioriteto Ekonomikos augimui palanki aplinka tikslo Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimas, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimas uždavinį Skatinti verslo plėtrą, remti verslo ir žemės ūkio subjektus, kurio įgyvendinimui numatyta Viešųjų paslaugų verslui programos parengimas ir įgyvendinimas, Įmonių gyvybingumo didinimo ir verslumo skatinimo kampanijos įgyvendinimas, SVV fondo paramos plėtra.

Strategijos novatoriškumas. Taip pirmasis Pakruojo miesto strateginis plėtros dokumentas, orientuoti į socialinės įtraukties didinimą, socialinės atskirties mažinimą, nedarbo didinimą ir skurdo mažinimą sutelkiant vietos bendruomenės, verslo ir vietos valdžios ryšius, taip didinant neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą, verslų steigimąsi ir gerinant gyventojų gyvenimo kokybę. Įgyvendinant šį strateginį dokumentą, socialinės atskirties mažinimas vyks ne per socialines išmokas, o per užimtumo veiklas, taip siekiant tvaresnių ir ilgalaikių rezultatų. Įtraukiamos priemonės skirtos kitataučių integracijai yra naujos miesto lygmenyje.

4.GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS

Visų sektorių atstovų dalyvavimas rengiant miesto plėtros strategiją yra labai svarbus, todėl nuo pat Pakruojo miesto VVG įsikūrimo pradžios buvo skatinamas miesto bendruomenės, verslo ir vietos valdžios bendradarbiavimas miesto gyventojų socialinės integracijos didinimui ir vietinių įsidarbinimo galimybių gerinimui.

Rengiant Strategiją buvo atlikta:

- ✓ Mokymai apie pradedamą kurti Pakruojo miesto vietos plėtros strategiją;
- ✓ Pakruojo miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimas;
- ✓ Strategijos projekto viešieji pristatymai ir konsultacijos.

Plėtros strategijos rengimo laikotarpiu buvo organizuojami susitikimai, skelbiama informacija vietiniuose internetiniuose portaluose bei susitikimų su gyventojais metu. Taip pat miesto gyventojai turėjo galimybę dalyvauti anketinėje apklausoje, kurios duomenys buvo naudojami Pakruojo miesto plėtros strategijos rengimui.

Įgyvendinant strategiją Pakruojo miesto VVG siekė, kad visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė išsamiai susipažinti su vietos plėtros strategija, prioritetais, priemonėmis, įgyvendinimo eiga ir pasiektais rezultatais.

Siekiant užtikrinti visų suinteresuotų šalių įsitraukimą ir dokumento atitikimą Pakruojo miesto teritorijos gyventojų lūkesčiams, vadovautasi šiais principais: viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas; diskusija pagrįstas bendradarbiavimas ir kompromiso paieškos; uždavinių aiškumas, apibrėžtumas ir pagrįstumas; priemonių realumas ir įgyvendinamumas; mokymasis iš gerosios praktikos pavyzdžių Lietuvoje ir užsienyje; suderinamumas su Lietuvos nacionalinėmis ir Europos Sąjungos plėtros strategijomis; dėmesys strategijos įgyvendinimui; strateginio planavimo proceso tęstinumas ir lankstumas. Žemiau lentelėje pateikiami veiksmai, kurie buvo įgyvendinti Strategijos rengimo etape.

Eil. Nr.	Veiksmas	Aprašymas
1.	Mokymai	Mokymų pavadinimas – „Vietos plėtros strategijos rengimas“ Mokymų tikslas – suteikti žinias reikalingas Strategijos rengimui. Mokymų turinys: vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių pristatymas, strateginio planavimo ir valdymo pagrindai, vietos gyventojų įtraukimo svarba ir būdai. Mokymų tikslinė grupė – vietos veiklos grupės darbuotojai ir valdybos nariai Mokymų data – 2016 m. lapkričio 16 d. Mokymų trukmė – 8 ak. Val.
2.	Statistinės rezultatų analizės pristatymas	Viešo pristatymo tikslas – pristatyti esamos situacijos analizės rezultatus, juos pateikiant per SSGG. Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, NVO atstovai Pristatymo data - 2016 m. sausio 7 d.
3.	Pakruojo miesto gyventojų poreikių	Tikslas - siekiant užtikrinti kokybišką esamos situacijos analizę bei tikslingą numatomų sričių finansavimą buvo atlikta

	<p>tyrimas</p>	<p>Pakruojo miesto gyventojų apklausa. Apklausa atlikta po statistinės rezultatų analizės pristatymo, tam, kad patikrinti ir išsiaiškinti, kurioms iš nustatytų probleminių sričių/stiprybių Strategijoje turi būti teikiamas didžiausias dėmesys. Apklausai atlikti buvo parengtas elektroninis klausimynas, apimantis 51 klausimą.</p> <p>Apklausos laikotarpis - 2016 m. sausio 10-17 d.</p> <p>Respondentai - Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, NVO atstovai</p> <p>Apklausos ataskaita pateikiama Strategijos prieduose.</p>
<p>4.</p>	<p>Viešas strategijos projekto pristatymas</p>	<p>Viešo pristatymo tikslas – pateikti pristatymo dalyviams informaciją ir atsakyti į kylančius klausimus.</p> <p>Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, NVO atstovai</p> <p>Viešo pristatymo data – 2016 m sausio 25 d.</p> <p>Rezultatai – dalyviams pristatyta VPS, gauti pasiūlymai į kuriuos atsižvelgta (pvz. tinklų, tam tikrų soc. paslaugų kūrimas ir kt.). Taip pat susitikimo metu aptartos priemonės, kurias įgyvendinus būtų užtikrintas didžiausias galimas efektas.</p>

5.VIETOS PLĒTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

1. TIKSLAS: Didinti miesto gyventojų įsidarbinimo galimybes

1.1. Uždavinys: Vykdyti veiklas skirtas gyventojų darbinių įgūdžių ugdymui

1.1.1. veiksmas. Organizuoti neformalius profesinius mokymus

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu		2400 (8 proc.)		2250 (7.5 proc.)	25350 (84.5 proc.)	30000

1.1.2. veiksmas. Organizuoti darbo įgūdžiams įgyti skirtą praktiką ir savanorystės veiklas

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu		1600 (8 proc.)		1500 (7.5 proc.)	16900 (84.5 proc.)	20000

1.2. Uždavinys: Skatinti verslo subjektų įsikūrimą ir plėtrą

1.2.1. veiksmas. Vykdyti gyventojų konsultacijas verslo steigimo bei vystymo klausimais

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu		1600 (8 proc.)		1500 (7.5)	16900	20000

PROJEKTAS

						proc.)	(84.5 proc.)	
--	--	--	--	--	--	--------	-----------------	--

1.2.2. veiksmas. Vykdyti neformalaus mokymo programas, skirtas verslumo įgūdžių įgijimui ir tobulinimui.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				1600 (8 proc.)		1500 (7.5 proc.)	16900 (84.5 proc.)	20000

1.2.3. veiksmas. Vietos verslininkų, savivaldybės įstaigų, NVO ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio turizmo paslaugas vystančio tinklo sukūrimas.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				2400 (8 proc.)		2250 (7.5 proc.)	25350 (84.5 proc.)	30000

1.2.4. veiksmas. Suteikti priemones reikalingas verslo pradžiai

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				8000 (8 proc.)		7500 (7.5 proc.)	84500 (84.5 proc.)	100000

2. TIKSLAS: Didinti asmenų patiriančių socialinę atskirtį integraciją į visuomenę gerinant jų gyvenimo kokybę.

2.1. Uždavinys: Skatinti priemones, skirtas socialinėje atskirtyje esančių asmenų integracijai

2.1.1. veiksmas. Organizuoti veiklas nukreiptas į bendruomeniškumo skatinimą

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				4000 (8 proc.)		3750 (7.5 proc.)	42250 (84.5 proc.)	50000

2.1.2. veiksmas. Organizuoti iniciatyvas skirtas diskriminacijos visuomenėje mažinimui.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				800 (8 proc.)		750 (7.5 proc.)	8450 (84.5 proc.)	10000

2.2. Uždavinys: Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, paslaugas.**2.2.1. veiksmas.** Teikti socialines paslaugas atitinkančias gyventojų poreikius.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
				8000 (8 proc.)		7500 (7.5 proc.)	84500 (84.5 proc.)	100000

2.2.2. veiksmas. Teikti paslaugas, skirtas socialinės atskirties mažinimui.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdytojo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti	Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti

PROJEKTAS

		atviro konkurso būdu		3200 (8 proc.)		3000 (7.5 proc.)	33800 (84.5 proc.)	40000
--	--	----------------------	--	----------------	--	------------------	--------------------	--------------

2.2.3. veiksmas. Organizuoti teikiamų paslaugų viešinimo veiklas.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos:	Savivaldybės biudžeto lėšos:	Kitos viešosios lėšos:	Privačios lėšos:	ES lėšos	Iš viso veiksmui įgyvendinti
2017	2022/12	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu		800 (8 proc.)		750 (7.5 proc.)	8450 (84.5 proc.)	10000

6.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA

Už veiksmų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti, atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi Pakruojo miesto VVG organai:

Visuotinis narių susirinkimas atsakingas už:

- ✓ Strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimą;
- ✓ Metinių Strategijos ataskaitų tvirtinimą;
- ✓ Galutinės Strategijos ataskaitos tvirtinimą.

Kolegialus VVG valdymo organas – valdyba atsakingas už:

- ✓ Analizuoja finansinių išteklių panaudojimą, mokesčių patikrinimų ir auditų, inventorizacijos ir kitų vertybių apskaitos duomenis ir teikia siūlymus šiais klausimais visuotiniam narių susirinkimui ir vadovui;
- ✓ Tvirtina strateginius veiklos dokumentus;
- ✓ Rengia dokumentus skirtus projektinių pasiūlymų atrankai bei tvirtina rezultatus;
- ✓ Vertina rizikų įtakojančių PMVVG veiklos ir Strategijos priežiūrą;
- ✓ Vykdo kitas funkcijas pagal poreikį.

Vienasmenis VVG valdymo organas – vadovas (direktorius) atsakingas už:

- ✓ Atsakingas partnerystės tinklo kūrimą, palaiko santykius su kitais asmenimis ir organizacijomis;
- ✓ Sudaro sandorius PMVVG vardu;
- ✓ Atsako už PMVVG ir Strategijos tikslų įgyvendinimą;
- ✓ Identifikuoja rizikas įtakojančias strategijos įgyvendinimą ir vykdo jų stebėseną;
- ✓ Administruoja veiklą;
- ✓ Vykdo kitas priskirtas funkcijas pagal poreikį.

Revizorius atsakingas už:

- ✓ Finansinės apskaitos vedimą vadovaujantis LR galiojančiais teisės aktais;
- ✓ Finansinių operacijų teisėtumą;
- ✓ Lėšų panaudojimo tinkamumą;
- ✓ Finansinių ataskaitų rengimą;
- ✓ Vykdo kitas priskirtas funkcijas pagal poreikį.

Įgyvendinant Strategiją bus vadovaujamosi horizontaliaisiais principais: partnerystės, vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos, jaunimo.

VVG nariais yra toje teritorijoje veiklą vykdytys trijų šalių partneriai – bendruomeninės ir (ar) kitos nevyriausybinės organizacijos, asocijuotos verslo struktūros ir (ar) įmonės, savivaldybės tarybos arba kelių savivaldybių tarybų atstovai. VVG nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos.

VVG valdybos nariais turi būti abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų negali būti daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas valdybos narys turi būti deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos.

Igyvendinat Strategijos veiksmus bus siekiama užtikrinti skirtingų grupių atstovų dalyvavimą, tenkinant individualius poreikius. Strategijoje numatyti veiksmai vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimui. Atrenkant veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus bus reikalaujama projektų paraiškose pagrįsti projekto teigiamą įtaką ir konkrečias proaktyvias priemones vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo, jaunimo principų įgyvendinimo sričiai.

Už Strategijos įgyvendinimo stebėseną, kurios tikslas užtikrinti tinkamą ir kokybišką strategijos įgyvendinimą atsakinga Pakruojo miesto VVG. Ministerija koordinuoja kaip miesto VVG atlieka vietos plėtros strategijos stebėseną. Pakruojo miesto VVG Strategijos stebėseną vykdys vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėmis. Pakruojo miesto VVG užtikrins, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, atrinktus finansuoti ir baigtus įgyvendinti projektus ir kt. Ši informacija pateikiama Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatyta tvarka ir viešinama ne rečiau kaip kartą per metus.

Esant poreikiui atlikti Strategijos pakeitimus, jie bus vykdomi pagal pakeitimų iniciavimo procedūrą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas. Atliekant Strategijos pakeitimus privaloma užtikrinti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklės nustatytus reikalavimus. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos pakeitimai papildomai turi būti suderinti su Vidaus reikalų ministerija.

Pakruojo miesto VVG viešins Strategijos įgyvendinimo eigą, rezultatus ir kitą naudingą informaciją Pakruojo raj. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt ir skatinti miesto VVG vietos veiklos teritorijos gyventojus ir šioje teritorijoje veiklą vykdančius juridinius asmenis dalyvauti vietos plėtros strategijos įgyvendinime. Informacijos sklaida vyks naudojant telekomunikacijos, spaudos ir kt. priemones.

7.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS

1. TIKSLAS: DIDINTI GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMO GALIMYBES								
1.1. Uždavinys: Vykdyti veiklas skirtas gyventojų darbinių įgūdžių ugdymui								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS IR FINANSAVIMO ŠALTINIAI	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.1.1. veiksmas. Organizuoti neformalius profesinius mokymus	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	400	400	400	400	400	400
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	317	317	317	317	317	317
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	375	375	375	375	375	375
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	3908	3908	3908	3908	3908	3908
	Iš viso:	0	5000	5000	5000	5000	5000	5000
1.1.2. veiksmas. Organizuoti darbo įgūdžiams įgyti skirtą praktiką ir savanorystę	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	400	200	200	400	200	200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	317	158	158	317	158	158
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	375	188	188	375	188	188
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	3908	1954	1954	3908	1954	1954
	Iš viso:	0	5000	2500	2500	5000	2500	2500
1.2. Uždavinys: Organizuoti veiklas skirtas gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui, skatinant naujų verslo subjektų įsikūrimą ir plėtrą								
1.2.1. veiksmas. Vykdyti gyventojų konsultacijas verslo steigimo bei vystymo klausimais	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	400	200	200	400	200	200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	317	158	158	317	158	158
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	375	188	188	375	188	188
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	3908	1954	1954	3908	1954	1954

PROJEKTAS

	Iš viso:	0	5000	2500	2500	5000	2500	2500
1.2.2. veiksmas. Vykdyti neformalaus mokymo programas, skirtas verslumo įgūdžių įgijimui ir tobulinimui	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	400	200	200	400	200	200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	317	158	158	317	158	158
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	375	188	188	375	188	188
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	3908	1954	1954	3908	1954	1954
	Iš viso:	0	5000	2500	2500	5000	2500	2500
1.2.3. veiksmas. Vietos verslininkų, savivaldybės įstaigų, NVO ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio turizmo paslaugas vystančio tinklo sukūrimas.	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	480	480	480	480	480	480
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	380	380	380	380	380	380
	Kitos viešosios lėšos:							
	Privačios lėšos:	0	450	450	450	450	450	450
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	4690	4690	4690	4690	4690	4690
	Iš viso:	0	6000	6000	6000	6000	6000	6000
1.2.4. veiksmas. Suteikti priemones reikalingas verslo pradžiai	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	1600	1200	1200	1600	1200	1200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	1268	951	951	1268	951	951
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	1500	1125	1125	1500	1125	1125
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	15633	11724	11724	15633	11724	11724
	Iš viso:	0	20000	15000	15000	20000	15000	15000
2. TIKSLAS: DIDINTI ASMENŲ PATIRIANČIŲ SOCIALINĘ ATSKIRTĮ INTEGRACIJĄ Į VISUOMENĘ GERINANT JŲ GYVENIMO KOKYBĘ.								
2.1. Uždavinys: Skatinti priemones, skirtas socialinėje atskirtyje esančių asmenų integracijai								
2.1.1. veiksmas. Organizuoti veiklas nukreiptas į bendruomeniškumo	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	800	800	400	800	800	400
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	634	634	317	634	634	317
	Kitos viešosios lėšos:	0						

PROJEKTAS

skatinimą	Privačios lėšos:	0	750	750	375	750	750	375
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	7816	7816	3908	7816	7816	3908
	Iš viso:	0	10000	10000	5000	10000	10000	5000
2.1.2. veiksmas. Organizuoti iniciatyvas skirtas diskriminacijos visuomenėje mažinimui	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	160	160	160	160	160	0
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	127	127	127	127	127	0
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	150	150	150	150	150	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	1563	1563	1563	1563	1563	0
	Iš viso:	0	2000	2000	2000	2000	2000	0
2.2. Uždavinys: Gerinti socialinių paslaugų kokybę integruojant naujas gyventojų poreikius tenkinančias paslaugas								
2.2.1. veiksmas. Teikti socialines paslaugas atitinkančias gyventojų poreikius	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	1600	1200	1200	1600	1200	1200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	1268	951	951	1268	951	951
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	1500	1125	1125	1500	1125	1125
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	15633	11724	11724	15633	11724	11724
	Iš viso:	0	20000	15000	15000	20000	15000	15000
2.2.2. veiksmas. Teikti paslaugas, skirtas socialinės atskirties mažinimui.	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	800	600	200	800	600	200
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	634	475	158	634	475	158
	Kitos viešosios lėšos:	0						
	Privačios lėšos:	0	750	563	188	750	563	188
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	7816	5862	1954	7816	5862	1954
	Iš viso:	0	10000	7500	2500	10000	7500	2500
2.2.3. veiksmas. Organizuoti teikiamų paslaugų viešinimo	Savivaldybės biudžeto lėšos:	0	160	120	120	160	120	120
	Valstybės biudžeto lėšos:	0	127	95	95	127	95	95
	Kitos viešosios lėšos:	0						

PROJEKTAS

veiklas	Privačios lėšos:	0	150	113	113	150	113	113
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	1563	1172	1172	1563	1172	1172
	Iš viso:	0	2000	1500	1500	2000	1500	1500
<i>Strategijos administravimo išlaidos, Eur</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos:	800	560	800	800	800	800	560
	Valstybės biudžeto lėšos:	634	444	634	634	634	634	444
	Kitos viešosios lėšos:							
	Privačios lėšos:	750	525	750	750	750	750	525
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	7816	5471	7816	7816	7816	7816	5471
	Iš viso:	10000	7000	10000	10000	10000	10000	7000
<i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti skirtos lėšos, Eur</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos:	800	7280	6360	5560	8000	6360	5160
	Valstybės biudžeto lėšos:	634	5767	5038	4405	6338	5038	4088
	Kitos viešosios lėšos:	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos:	750	6825	5963	5213	7500	5963	4838
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	7816	71128	62139	54323	78163	62139	50415
	Iš viso:	10000	91000	79500	69500	100000	79500	64500

Priedai

1. Pakruojo miesto teritorijos ribų pakeitimo planas, lapų.
2. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės steigimo dokumentai, lapų.
3. Pakruojo miesto gyventojų apklausos ataskaita, lapų.
4. Tikslų ir uždavinių alternatyvų analizė, lapų.
5. Veiksmų kainos pagrindimas, lapų.

1 Priedas. Pakruojo miesto teritorijos ribų pakeitimo planas.

